БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 112 (6547) ИЮНИИН 7 ВОСКРЕСЕНЬЕ 1953 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Малажал хүгжөөхэ түсэб колхоз бүхэн дүүргэхэ ёһотой

Хүдөө ажахын бүхы культурануудай ургасые дээшэлүүлгэ, ниитын малай ашаг шэмэ үгэлгые нилээд дээшэлүүлхэтэйгээ хамта, тэрэнэй тоо толгойе саашадань олошоруулга хадаа хүдөө ажахын гол шухала зорилго зангаараа үлэнэ гэжэ 1951—1955 онуудта СССР-ые хүгжөөхэ табадахи табанжэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XIX съездын директивэнүүд соо хэлэгдэнэ.

Колхозуудай экономикые, түбхын түрүүн, республикын хүдөө ажахын гол һалбари болохо ниитын малажалые дам саашадань дэбжүүлхын түлөө тэмсэлэй дайшалхы программа болгон Бурят-Монголой колхознигууд партиин энэ заабарие хүлеэн абаа. Малай үбэлжэлгые, түл абалгые эмхитэйгээр үнгэргэхын түлөө социалистическэ мүрысөөндэ оролсон, республикын олон колхозууд энэ жэлдэ ниитынгээ малай тоо толгойе нилээд олошоруулһан байха юм. Жэшээнь, Мухаршэбэрэй аймагай «Үнэн», Кировэй, Андреевэй, Молотовой нэрэмжэтэ, Сэлэнгын аймагай Молотовой, Сталинай, Ленинэй нэрэмжэтэ, Зэдын аймагай Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ, Боргойн сомоной Сталинай нэрэмжэтэ болон бусад колхозууд байгша оной июниин 1-нэй мэдээгээр малажалые хүгжөөхэ гурэнэй түсэб бүхы түрэлэй малаар нилээд үлүүлэн дүүргэһэн ба энэ жэлэй табан һара соо һаамхай үнеэн бүриһөө 500 литр һү һааһан байна. Эдэ болон республикын бусад түрүү колхозууд малажалаа амжалтатайгаар хүгжөөхын түлөө сагүргэлжэ оролдоһонойнгоо ашаар иимэ амжалтануудые туйлаа юм. Эдэ түрүү колхозуудай правленинүүд болон партийна эхин организацинууд малажалай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда эмхидхэлэй болон ниитэ-политическэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулжа, малажалые улам дэбжүүлхэ хэрэгтэ колхознигуудые элсүүлжэ шадаһан байна.

Гэхэ зуура, ниитын малажалые хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэнүүд дутагдалнууд бии гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Республикын олон колхозуудта малажалые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб дүүргэхэ талаар ехэ бэрхэшээлтэй байдал тохёолдожо байна гэжэ шалгалта харуулаа. Илангаяа Хориин, Сэлэнгын, Закаменай, Баргажанай, Ториин, Зэдын, Хэжэнгын ба бусад зарим аймагуудай колхозуудта мүнөө болотор малай гарзалха, доторой хэрэгсэлдэ малые гаргашалха баримтанууд үзэгдэһөөр, энээнэй эсэстэ олон колхозуудта малажал хүгжөөхэ түсэб дүүргэлгэ таһалдуулагдахын туйлда хүрөөд байна.

Зарим аймагуудай, нэн түрүүн, эдэ нэрлэгдэгшэ аймагуудай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд, колхозуудай, партийна организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд ниитын малажалда иимэ бэрхэшээлтэй байдалай тохёолдоод байхада, малай гарзалха ба тэрэнние гаргашалха ябадал усадхаха, эхэ хонидые хэнзэлүүлхэ, колхознигууд, хүдэлмэришэд ба албахаагшадһаа мал худалдажа абаха талаар ямаршье хэмжээ абанагүй.

Эдэ болон бусад аймагуудай олон колхозуудта малажал хүгжөөхэ талаар иимэ байдал юундэ тохёолдооб гэхэдэ, олон колхозуудай правленинүүдэй, партийна эхин организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд малажалые хүгжөөхэ түсэб дүүргэхэ хэрэгтэ харюусалгагүйгөөр хандадаг, зарим аймагуудай партийна, советскэ болон хүдөө ажахын органуудай хүтэлбэрилэгшэд малажалые хүгжөөхэ хэрэгые халирхайгаар хүтэлбэрилдэг, колхоз, фермэ бүхэнэй хүдэлмэриие гүнзэгыгөөр шэнжэлжэ үзэдэггүй байха юм.

Республикын Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерство, илангаяа тэрэнэй малажалай управлени малажалые хүгжөөхэ хүдэлмэриие тон хангалтагүйгөөр хүтэлбэрилдэг, ямар нэгэн аймагтахи байдалые гүнзэгыгөөр шалгажа үзэдэггүй, энээн дээрэһээ малажалые хүтэлбэрилгэдэхи ехэнүүд дутагдалнуудые зайсуулхын тулада шухала хэмжээнүүдые саг соонь абадаггүй байна.

Аймагуудай партийна, советскэ болон хүдөө ажахын органууд, колхозууд болон МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэд, зооветеринарна мэргэжэлтэд малажалда энэ тохёолдоһон байдалые зүбөөр сэгнэжэ, малажалые хүгжөөхэ түсэб бүхы түрэлэй малаар колхоз бүхэнэй дүүргэхэ ябадал хангаха уялгатай. Хүдөө ажахын продуктнуудаар манай республикын колхозуудые урда жэлнүүдэй үриһөө сүлөөлжэ энэ жэлдэ гүрэн ехэ туһаламжа үзүүлһэн байха юм. Манай партиин ба гүрэнэй энэ ехэ оролдолгодо ажалай амжалтануудаар харюусаха гээшэ колхозник бүхэнэй нэрэ хүндын хэрэг мүн.

Мал үсхэбэрилхэ талаар колхоз, фермэ бүхэнэй байдалые хаража үзэхэ, малажалые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбые колхоз бүхэнэй дүүргэхээр хэмжээ-ябуулгануудые дары хараалжа бэелүүлхэ хэрэгтэй. Малажалдахи байдалай түлөө фермэнүүд болон колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдһөө, зооветеринарна мэргэжэлтэдһээ шанга эрилтэ хэхэ, мал олоор гарзалуулдаг, гаргашалдаг ба эхэ малнуудые олоор һубайруулдаг гэмтэй нюурнуудые хатуу харюусалгада хабаадуулха хэрэгтэй.

Малажалые хүгжөөхэ түсэб дүүргэхэ хэрэгтэхи дутагдалнуудые усадхажа, түсэбһөө дутуу малнуудые хүсэлдүүлхын тулада хонидые хэнзэлүүлхэ, гүрэндэ тушаагдаха бүхы малнуудые таргалуулха хэмжээ абаха хэрэгтэй, тиигэжэ гүрэндэ тарган хүсэтэй малнуудые тушааһанай ашаар олон мал колхоздо үлөөжэ болохо байна. Мүн малнуудые гарзалуулха ба гаргашалха ябадал дары усадхаха, колхознигууд, хүдэлмэришэд ба албахаагшадһаа малнуудые худалдан абаха хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэй.

Аймагуудай болон колхозуудай партийна, советскэ, комсомольско организацинууд малажалые хүгжөөхэ түсэб колхоз бүхэнэй болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө малшадай дунда социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ ба ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулха уялгатай.

Республикын колхозууд малажалые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхэ гэһэн хүндэтэ зорилгоёо нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ бүхы арга боломжотой. Эдэ арга боломжонуудаа зүбөөр хэрэглэхэ гээшэ хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй нангин уялга мүн.

10 МИЛЛИОН ТҮХЭРИГЭЙ АЛМАЛТА

ПЕТРОЗАВОДСК, июниин 5. (ТАСС). «Южкареллес» трестын предприятинуудай коллективүүд продукциин өөрын үные химдаруулхын түлөө мүрысэнэ.

Ведлозерско леспромхозой коллектив жэлэй эхинһээ хойшо миллион гаран түхэриг алмаа. Пряжинска леспромхоз имагтал модо шэрэлгэ ба таллуулгада 400 мянган гаран түхэриг алмаһан байна. Энэ предприятиин лесопунктнуудта модые ута зандань таллуулга ба шэрэлгэ үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэнэ. Энээнэй ашаар машинын бүтээсэ нилээд ургаба. Барилгын модо отололго 10 процентээр дээшэлбэ.

«Южкареллес» трестын леспромхозуудта жэлэй эхинһээ хойшо 10 миллион шахуу түхэриг алмагдаа.

АЖАЛШАДАЙ ЗУНАЙ АМАРАЛТА

УЖГОРОД. Закарпатьеын модо бэлэдхэлшэдэй түрүүшын бүлэг зон Хара далайн эрьеэр амараад бусажа ерэбэ.

Оронойн санаторинууд болон амаралтын байшангуудта областиин таба мянга гаран хүдэлмэришэд ба албахаагшад энэ жэлдэ амаралтануудаа үнгэргэхэ юм. Профсоюзна организацинууд ой модоной промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдтэ ба багшанарта дүрбэдэхи табанжэлэй һүүлшын жэлэйхидэ орходоо хоёр дахин олон пугёвконуудые худалдан абаа.

ПЕТРОЗАВОДСК. Кировскэ магистралиин олон түмэрзамшад урда зүгэй курортнуудта амархаяа ошобо. Тэдэнэр оронойн эрхим һайн эмнэлгэ-аргалалгын газарнуудта амарха юм. Олон түмэрзамшад Прибалтикын амаралтын байшангуудта амаралтаяа үнгэргэхэ байна. (ТАСС).

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

СССР-эй Наукануудай академиин институдуудай ба Иркутска областиин научно-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудай научна хүдэлмэрилэгшэдые Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай

Бурят-Монголой АССР-эй үйлэдбэриин хүсэнүүдые шэнжэлхэ ябадалда эдэбхитэйгээр хабаадаһанайнь түлөө, мүн республикын тогтоһоор 30 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха гэбэл:

1. **Галактионов** Иван Иннокентьевичые—СССР-эй АН-эй Бурят-Монголой комплексно экспедициин начальнигай орлогшо, хүдөө ажахын наукануудай кандидат.
2. **Звонков** Василий Васильевичые—СССР-эй АН-эй Зүүн-Сибиринн филиалай Президиумэй түрүүлэгшэ, СССР-эй АН-эй гэшүүн-корреспондент.
3. **Ильина** Нина Сергеевнае — Зүүн-Саянай экспедициин геолог, геолого-минералогическа наукануудай кандидат.
4. **Кожов** Михаил Михайловичые —Иркутска университедэй биолого-географическа институдай директор, профессор, биологиин наукануудай доктор.
5. **Кротов** Виктор Александровичые — СССР-эй АН-эй Зүүн-Сибириин филиалай Президиумэй түрүүлэгшын орлогшо, экономическа наукануудай кандидат.
6. **Ларина** Валентина Александровнае—гүрэнэй Иркутска университедэй профессор.
7. **Обручев** Владимир Афанасьевичые—академик.
8. **Обручев** Сергей Владимировичые—профессор.
9. **Овчинников** Игорь Михайловичые—СССР-эй АН-эй ИГН-эй ахалагша научна сотрудник, геолого-минералогическа наукануудай кандидат.
10. **Перепелиц** Александр Лавровичые—СССР-эй АН-эй Зүүн-Сибириин филиалай энергетикын **ба химиин институдай директор**, техническэ наукануудай **кандидат.**
11. **Попов** Александр Павловичые —СССР-эй АН-эй СОПС-ын Бурят-Монголой комплексно агнууриин олзоборилгын отрядай **начальник**, хүдөө ажахын наукануудай **кандидат.**
12. **Разумов** Ипполит Михайловичые—СССР-эй АН-эй СОПС-ын түрүүлэгшын орлогшо, профессор.
13. **Романов** Иван Захаровичые—СССР-эй АН-эй СОПС-ын Бурят-Монголой комплексно экспедициин транспортна отрядай начальник, техническэ наукануудай **кандидат.**
14. **Туйск** Александр Гансовичые —СССР-эй АН-эй Зүүн-Сибириин филиалай научна сотрудник.
15. **Флоренсов** Николай Александровичые — геолого - минералогическа наукануудай кандидат.
16. **Школьников** Михаил Григорьевичые — СССР-эй АН-эй СОПС-ын ахалагша научна сотрудник, экономическа наукануудай кандидат.

Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. ЛОБСАНОВ.

Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ОСТРОВСКАЯ.

Улан-Удэ город,
Соведүүдэй Байшан.
1953 оной майн 29.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Научна хүдэлмэрилэгшэдые Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай

Бурят-Монголой түүхые шудалха ба зохёохо ябадалда эдэбхитэйгээр хабаадаһанайнь түлөө, мүн республикын тогтоһоор 30 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха гэбэл:

1. **Кудрявцев** Федор Александровичые,—А. А. Ждановай нэрэмжэтэ гүрэнэй Иркутска университедэй доцент, түүхын наукануудай кандидат.
2. **Окладников** Алексей Павловичые—СССР-эй Наукануудай академиин материальна культурын түүхын институдай профессор, түүхын наукануудай доктор.

Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. ЛОБСАНОВ.

Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ОСТРОВСКАЯ.

Улан-Удэ город; Соведүүдэй Байшан.
1953 оной майн 30.

ГИГАНТ-СТАНОК

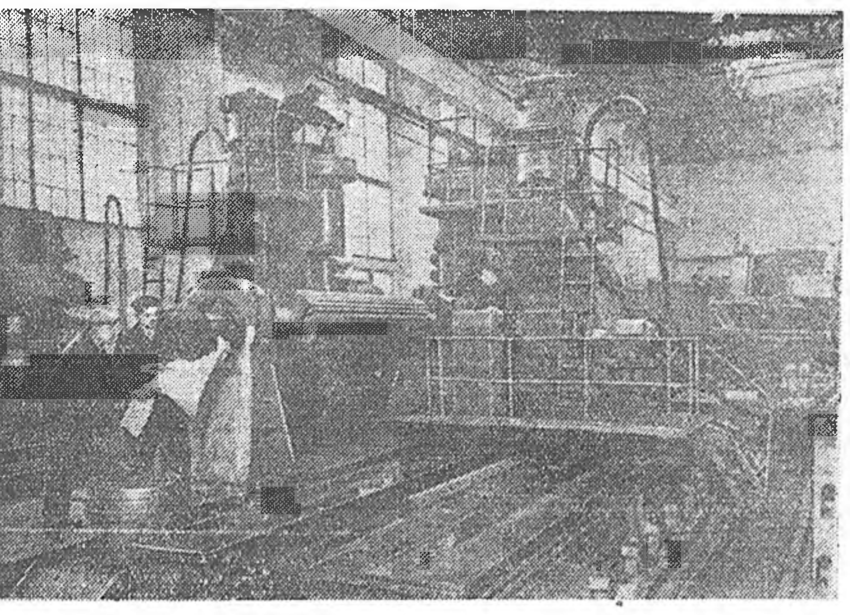

Горьковско станок бүтээлгын завод шэнэ электростанцинуудта турбогенераторнуудай роторнуудые хэхэ гигант-станогые бэлэдхэбэ. Шэнэ станок жэгдэ һайнаар хүдэлмэрилнэ. Мастерай кнопко дарамсаарнь энэ гигант хүдэлжэ эхилнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: гигант-станок. Наада талада — мастер Г. Ф. Васильев ба ахалагша конструктор В. Н. Кутайцев. **ТАСС-эй фотохронико.**

УРГАСА ДЭЭШЭЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ ТЭМСЭНЭБДИ

Ниитын малда тэжээлэй бата бэхи база байгуулха тушаа БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет, КПСС-эй обкомой бюро тусхай тогтоол баталан абаһан байна. Манай колхозой гэшүүд энэ шухала тогтоолые хүтэлбэри болгон, мүнөө жэлдэ сабшалангай газарые һайжаруулха талаар ехэхэн хэмжээ-ябуулгануудые үнгэргэжэ байна.

Манай колхоз хээрын сабшалангай газараар нилээд элбэг аад, малдаа хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээлээр жэл бүри дутадаг юм. Энэ ушарһаа боложо, адуу малаа олоор тураадаг ба гарзалуулдаг байна. Манай эндэхи сабшалангай ехэхэн талмайнууд намаг уһатай ба шугы бургааһатай юм. Теэд сабшалангай-мелиоративна хүдэлмэри ябуулагданагүй. Гадна үбэл, хабарай агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудай түсэб жэл бүри дүүргэгдэнэгүй. Мүнөө жэлдэ манай колхозой правлени ба партийна организаци сабшалангай газарые һайжаруулха тушаа хэдэ хэдэн хэмжээ-ябуулгануудые үбэл эртэһээ хойшо хараалжа, энэ хүдэлмэридэ олон жэлэй дүй дуршэлтэй үбгэдые табиһан байна. Хамта 20 хүнһөө бүридэһэн тэжээл бэлэдхэлэй саг үргэлжын бригада байгуулагданхай. Олон жэлдэ сабшалан үтэгжүүлжэ, дуршэл ехэтэй болоһон Иван Данилович Садовский энэ бригадые хүтэлбэрилнэ. Үнгэрэгшэ намарһаа эхилжэ сабшалангай газар дээрэ түсэбэй ёһоор 18 мянган ашаа наг шэбхэ гаргагдаа. Үбэлэй үедэ 300 гаран гектар газар дээрэ тошон халяагдаһан ба 450 гаран кубометр мүльһэн сабшалангай газар дээрэ шэрэгдэһэн байна. Нарин Горхон, Амагаланта, Түглэ, Баруун ба Зүүн Ашанга гэжэ горхонуудые хаажа, хабарай түрүүшын уһалуури 1000 гаран гектар сабшалан дээрэ хэгдээ. Мүнөө Баруун Ашанга, Амагаланта гэжэ газарнуудта 15 километр һубаг канава малтагдаад, сабшалангай газар уһалагдажа байна.

Энэ жэлдэ машинно-тракторна станцинууд сабшалан һайжаруулха, тэжээл бэлэдхэхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэхэ ёһотой байгаа. Гэбэшье, Хориин МТС сабшалангай ургасые дээшэлүүлхэ талаар тон хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилнэ.

Манай колхозой Баруун Ашанга, Нарин Горхон, Амагаланта ба Анаагай Адаг гэжэ газарнуудта Хориин МТС-эй сабшалангай-мелиоративна агрегат канава татажа, ехэхэн газар уһалха ёһотой байһан аад, мүнөө мүртэй юумэ хэнгүй уһалалгын түлэг үеые үнгэргэжэ байна. МТС-эй дирекци энэ ушарые һайнаар мэдэбэшье, мүнөө болотороо ямаршье хэмжээ абанагүй.

Манай колхозой тэжээл бэлэдхэлэй бригадын гэшүүд ниитынгээ малда бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ, малһаа абтаха ашаг шэмые дээшэлүүлхын түлөө эдэбхитэйгээр ажаллана. 60 гаран наһатай үбгэн Даши Цыренжапов Амагаланта гэжэ газарта 350 гаран гектар сабшалангай газар уһалаа. Мүн тэрэшэлэн бригадын гэшүүд Б. Ц. Раднаев, Ц. Найданов, А. П. Садовский гэгшэд һайнаар ажаллана. Тэдэнэр мүнөө сабшалангай газар дээрэхи буртаг шугы бургааһа ба модо шулуу арилгаха хүдэлмэри хэжэ байна. Июниин 15-һаа эхилжэ энэ бригадынхид хоёрдохи уһалалгаяа хэжэ эхилхэнь.

Д. Базаржапов,
Хориин аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.

Бидэнэр иигэжэ ажалланабди

(Заиграйн аймагай Кагановичын нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Мария Тимофеевна Белыхтэй хөөрэлдөөн)

Улан-Удэһээ Хори ошоһон харгы дээрэ, Курбын хүүргын наада бэедэ байдаг Петропавловка гэжэ бишыхан тосхондо Заиграйн аймагай Кагановичын нэрэмжэтэ колхозой һүнэй-товарна фермэ оршоно. Эндэ эрхим ажалаараа аймаг, республика соогоо суурхаһан бүлэг һаалишад хүдэлмэрилжэ байдаг. Малажалые культурнаар эрхилдэг боложо, ниитын малай тоо толгойе олошоруулха ба ашаг шэмэ үгэлгыень дээшэлүүлхэ талаар эрхим амжалтануудые туйлаһанай түлөө тэдэ һаалишадай дундаһаа Мария Белых, тэрэнэй басаган Полина Белых ба Лидия Безродных гэгшэдтэ энэ жэлдэ БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет «Республикын эрхим һаалиша-малшан» гэһэн хүндэтэ нэрэзэргэ олгоһон байна.

—Манай фермын үнеэд нютагай үүлтэрэй юм. Зүгөөр малые һайнаар ба зүбөөр харууһалаад, эдеэлүүлээд байгаа һаа, нютагайшье үүлтэрэй үнеэдһээ яһала ехэ һү һаахаар юм,—гэжэ һаалишан Мария Белых хөөрэнэ.—Жэшээлхэдэ, урда урда жэлнүүдтэ бидэнэр эдэ үнеэдһээ 500—600 литр һү һаадаг байһанаа наукын туйлалтанууд болон түрүүшүүлэй дүй дуршэлые ажал хүдэлмэридөө зоримгойгоор нэбтэрүүлдэг болоһоной ашаар һү һаалгаяа һүүлэй жэлнүүдтэ нилээд дээшэлүүлээбди. Нёдондо фермынгээ үнеэн бүхэнһөө дунда зэргээр 1000 гаран литр һү һаагаа һэмди. Би даалгагдаһан 12 үнеэнэйнгээ тус бүриһөө 1330 литр һү һааһан байгааб. Энэ жэлдэ һаамхай үнеэн бүхэнһөө 1500 литр һү һааха зорилготойб. Мүнөө үнеэн бүхэнһөө 400 шахуу литр һү һаагаад байнаб. Һү ехээр һааха сагнай дүтэлжэ байна.

Малнай үбэлдөө үбһэ тэжээлээр дутадаггүй, уужам дулаан байранууд соо байрладаг. Малай харууһалга, эдеэлүүлгые зоотехническэ заабариин ёһоор эмхидхэдэгбди. Үнеэдһээ түхэреэн жэл соо ехэ һү һаадаг болохын тулада үнгэрэгшэ үбэл, хабартаа ехэхэн оролдолго гаргаабди. Манай һаалишад үнеэдэй һү үгэлгые үбэл хабарай сагта доошолуулхагүй тухай түрүү һаалишад болон научна хүдэлмэрилэгшэдэй зүбшэл, заабаринуудтай танилсажа, урдынгаа арга методуудые нилээд хубилгаһан байна. Тугалнууднай эхэһээ һалгаагдажа түлжүүлэгдэнэ. Үнеэдээ үдэрэй гурба, зунай сагта зарим үнеэдые дүрбэшье дахин һаадагбди.

Зунай сагта һайнаар ба зүбөөр бэлшээхэдэ үнеэд нилээд һүтэй болодог. Манай фермын адуулгашан Афанасий Петрович Белых гэгшын үнеэдээ оролдосотойгоор, шадамараар бэлшээдэгые тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Тэрэ болбол үдэрэй халуунда үнеэдээ үндэр, һэбшээтэй газарнуудаар ябуулжа бэлшээхые оролдодог. Үгышье һаа, үдэрэй халуунда үнеэдээ һоно, батаганаһаа зайсуулан, шугы бургааһан соогуур оруулжа тинрүүлдэг, унайлдаг юм. Тиигээд үдэшэ, үглөөнэй һэрюундэ, һүниндөө үнеэдээ һайнаар бэлшээжэ садхаадаг. Малай бэлшээриие зүбөөр ба һайнаар ашаглаха гээшэ ехэхэн удхашанартай. Һүүлэй жэлнүүдтэ бидэнэр малайнгаа бэлшээринүүдые һэлгүүлжэ ашагладаг болообди. Үнеэднай намартаа сабшалангай һуури дээрэ, тээ оройшог тээшээ тарянай хуряагдаһан поли дээрэ бэлшээгдэжэ, һү үгэлгэеэ нилээд дээшэлүүлдэг.

Колхозоймнай правлени бидэнэр һаалишадта хүдэлмэриин яһала һайн услови байгуулжа үгөө. Фермэмнай бүхы хүдэлмэришэдөөр хангагданхай. Заримдаа сүлөөгүй сагтамнай, жэшээлхэдэ, түл абалгын, үбһэ тэжээл зөөлгын үедэ колхозой правлени хүдэлмэришэдые нэмэжэ үгэдэг. Өөһэдөө шиидхэхэ аргагүй ямар нэгэн дутагдалнуудтай ушархада колхозойнгоо правлени болон партийна организацида хандажа, зохихо туһаламжа абадагбди.

Манай фермын һаалишадай дунда социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй.

Манай колхоз ниитынгээ малда тэжээлэй һайн база байгуулжа үшөөл шадаагүй гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Сабшалан һайжаруулха хүдэлмэриин муугаар хэгдэдэг дээрэһээ үбһэнэй ургаса жэл бүри бага байдаг. Гадна, сабшалан дээрэ ургаһан ногоое гээлтэ хоролтодо оруулангүй, хаһа саг соонь хуряажа абахын түлөө анхарал багаар хандуулагдадаг. Тэжээлэй корнеплодуудые тариха түсэбөө жэл бүри дүүргэдэггүйбди. Эдэ бүхы ушарнуудһаа боложо, малнай үбэлэй сагта, илангаяа хохи хабар үбһэ тэжээлээр дутаад, турадаг ба гарзалдаг байна. Теэд сабшалан һайжаруулгын хүдэлмэри мүнөө жэл мүн лэ муугаар ябуулагдана. 5 гектар сабшалан һөөг бургааһанһаа сэбэрлэгдэхэ түсэбтэй байһан аад, юушье хэгдээгүй байһаар. Үбэл, хабарай сагта сабшалан дээрэ үнгэргэгдэхэ агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудай түсэб холо дүүргэгдээгүй. 6 хүнһөө бүридэһэн тэжээл бэлэдхэлэймнай бригада мүнөө сабшалан дээрэ хүдэлмэрилжэ байха ёһотой аад, полевой хүдэлмэринүүдтэ ябуулагдана. Манай колхозой правлени, тэрэнэй түрүүлэгшэ нүхэр Угрюмов өөрөөшье ниитын малда тэжээлэй бата бэхи база байгуулха хэрэгтэ бүхы анхаралаа хандуулха ёһотой.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Уялганууд ёһын тулада бэшэ, харин бэелүүлэгдэхын түлөө абтадаг

Нёдондо жэлэй декабрь һарада Байкало-Кударын аймагай ажалшад хүдөө ажахыгаа саашадань хүгжөөн дэбжүүлэе гэһэн уряатайгаар республикын бүхы колхозниигуудта, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдтэ, МТС-үүдэй ба совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдтэ хандаһан байна.

Мүрысөө үүсхэгшэд абаһан уялгануудаа бэелүүлхын тулада зарим тэды хүдэлмэри хэһэн байна. Аймагай бүхы колхозууд полевой хүдэлмэрине хаһа саг соонь эхилжэ, ороохото культурануудаа хабар эртэ, майн 8 хүрэтэр тарижа дүүргээ. Тиихэдэ, хамта дээрээ шэниисын 54 процентнь хэрээһэлүүлэн таригдаа.

«Коминтерн» ба Ленинэй нэрэмжэтэ колхозууд малажал хүгжөөхэ энэ жэлэйнгээ түсэб гүйсэд дүүргээ.

Гэхэ зуура, ниитын малажалые саашадань хүгжөөхэ, тэжээлэй бата бэхи база байгуулха талаар олонхи колхозууд абаһан уялгануудаа гүйсэд дүүргэнэгүй. Энэ жэлэй малай үбэлжэлгэ хангалтагүйгөөр үнгэргэгдөө.

Үбһэ тэжээлээр дутамаг, харууһалга, эдеэлүүлгэ муутай дээрэһээ аймагай колхозуудай олон толгой мал тураһан, гарзалһан байна. Жэшээнь, ганцахан лэ «Большевик» колхоздо энэ жэлэй 5 һарын туршада 120 гаран толгой мал гарзалһан байха юм. Эндэ мүнөөшье адуу мал үхэһэн, гарзалһан зангаараа. Тиихэдэ Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо энэ жэлэй эхинһээ хойшо 60 гаран толгой мал гарзалаа.

Олонхи колхозуудта түл түрсэ хангалтагүйгөөр абтана. Жэшээлхэдэ, XVIII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд 100 гүүдһээ 85 унага абаха байһан аад, энэ жэлдэ оройдоо 53 унага, 100 үнеэн бүхэнһөө 90 тугал абаха ёһотой аад, 63 тугал, 100 эхэ хонин бүриһөө 110 хурьга абахын орондо, минии 52 хурьга абаһан байна. Мүн имэрхүү баримтанууд Пушкинай, Кировэй нэрэмжэтэ колхозуудта үзэгдэнэ.

Энээн дээрэһээ харахада, аймагай олонхи колхозууд адуу малайнгаа тоо толгойе олошоруулха, ашаг үгэлгыень дээшэлүүлхэ гурэнэй түсэбые хангалтагүйгөөр дүүргэнэ гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Эдэ бүхы дутагдалнуудай гол шалтагааниинь юуб гэхэдэ, ниитын малажалда тэжээлэй бата бэхи база байгуулха асуудал аймаг дотор мүнөө болотор шиидхэгдээгүй байһаар. Энэ хэрэгые тус аймагай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд, тусхайлан хэлэбэл, аймсоведэй гүйсэдкомой Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй управлениин начальник нүхэр Ремешевский, энэ управлениин главна зоотехник нүхэр Вампилова, мүн тэрэшэлэн колхозуудай зарим хүтэлбэрилэгшэд ёһотойгоор тооногүй.

Тэжээлэй база байгуулха талаар абаһан уялгануудаа колхозуудай хэр зэргээр дүүргэжэ байһые нүхэр Ремешевский оройдоо мэдэхэгүй байба.

— Колхозуудай абаһан социалистическэ уялгануудые партиин айком суглуулаад, шалгажа байдаг хэбэртэй агша, энээн тухайда би юушье мэдэнэгүйб, тэжээлэй база байгуулхын тулада аймаг дотор ямар хүдэлмэриин хэгдэжэ байһые хүсэд хэлэжэ шадахагүй байнаб, энэ асуудалаар зоотехнигтэ хандагты,—гэжэ нүхэр Ремешевский сэхэ хэлэнэ.

Тэжээлэй база байгуулха талаар аймагай колхозууд горьтойхон уялгануудые абаһаншье һаа, хэлэһэн үгэдөө үшөөл хүрэнэгүй. Жэшээнь, «Большевик», Калининай, XVIII партсъездын, Ждановай нэрэмжэтэ колхозууд яһала һайн сабшалангай ба бэлшээриин газарнуудтай байбашье, тэдэнээ һайжаруулха талаар өөдтэй юумэ энэ жэлдэ хээгүй. Кударын сельсоведэй Ждановай нэрэмжэтэ колхозые (түрүүлэгшэнь нүхэр Нелюбин, парторганизациинь секретарь нүхэр Шишмаков) абажа харая. Энэ колхоз сабшалангайнгаа газарта оройдоо 690 ашаа наг шэбхэ гаргаһан, минии 3,5 гектар газарые шулуу буртагһаань сэбэрлэһэн, 1 гектар газарта үтэг хэһэн байха юм. Энэ колхоз март һарада тэжээл бэлэдхэхэ бригада эмхидхэһэн аад, уданшьегүй тэрэнээ тараажархёо.

Гэхэ зуура колхоз бүхэндэ тэжээл бэлэдхэлгын саг үргэлжын бригада эмхидхэхэ гэжэ тус аймагай ажалшадай нёдондо жэлэй декабрь һара соо абаһан уялганууд доторнь хэлэгдэнэ. Теэд энэ уялгаяа олонхи колхозууд дүүргэнэгүй. Малажалтай 12 колхозуудайнь имагтал нэгэ колхоздонь тэжээл бэлэдхэлгын саг үргэлжын бригада мүнөө хүдэлмэрилнэ.

Аймагай колхозууд сабшалан ба бэлшээринүүдээ үргэдхэхын тулада 200 гектар намагтай газарые хатааха, 75 гектарай һөөг бургааһа сэбэрлэхэ ёһотой байгаа. Энэ талаар мүнөө болотор юушье хэгдээгүй.

Тэжээлэй база байгуулхын тулада колхозно коммунистнуудай ямараар тэмсэжэ байһан тухайда «Коминтерн», Пушкинай, Сталинай нэрэмжэтэ колхозуудай парторганизациин секретарьнууд нүхэд Мосоров, Тараканосвкий, Соболев гэгшэдэй тоосоонууд энэ жэлдэ партиин айкомой бюро дээрэ шагнагдажа, энэ талаар муу бэшэ шиидхэбэринүүд абтаа һэн. Тиихэдэ социалистическэ уялгануудаа аймагай колхозуудай хэр зэргээр бэелүүлжэ байһан тухай асуудал энэ жэлэй апрелиин һүүл багаар партиин айкомой пленум дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, тусгаар тогтоол гаргагдаһан юм. Теэд эдэ шиидхэбэринүүд доторoo хараалагдаһан хэмжээ ябуулгануудые бодотоор бэелүүлхын түлөө партиин айком, тэрэнэй секретарьнууд нүхэд Коновалов, Белкин, Сергеев гэгшэд эмхидхэлэй ниитын хүдэлмэри ябуулнагүй.

Олонхи колхозуудай партийна эхин организацинууд социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүдые саг соонь согсолон гарганагүй, үйлэдбэриин түрүүшүүлэй дүй дүршэлые олоной шадабари болгохын түлөө тэмсэнэгүй. Жэшээнь, «Коминтерн» колхозой партийна организациин агитаторнууд нүхэд Халакшанов, Хабасова гэгшэд малшадай дунда агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха ёһотой аад, тэдэнэй дунда хөөрэлдөөнүүдые тон үсөөн үнгэргэнэ.

Энэ колхозой малшадта культурно-ажаһуудалай зохистой услови байгуулагдаагүй. Тэдэнэртэ газетэ, журналнууд саг соогоо хүргэгдэнэгүй.

Мүн тэрэшэлэн Ждановай нэрэмжэтэ колхозой партийна эхин организаци, тэрэнэй секретарь нүхэр Шишмаков социалистическэ мүрысөөе хангалтагүйгөөр хүтэлбэрилнэ, колхознигуудай дунда политическэ хүдэлмэри муугаар ябуулна. Малажалай фермэнүүд болон отаранууд дээрэ харуулан ойлгуулха агитаци муугаар эмхидхэгдэнхэй. Эндэ табадахи табанжэлэй түсэб тушаа партиин XIX съездын директивэнүүдые тайлбарилан харуулһан диаграмманууд, плакадууд, лозунгнууд үгы байна.

Абаһан уялгануудыень аймагай ажалшадта дүүргүүлхын тулада партиин айком, колхозуудай партийна эхин организацинууд эмхидхэлэй зохихо хүдэлмэри ябуулнагүй гэһэн тобшолол энээн дээрэһээ хэжэ болоно.

Р. Чимитдоржиева.

Ажалай бүтээсые эрид дээшэлүүлхэ

Модо бэлэдхэлэй үнгэрэгшэ сезондо Хориин леспромхозой коллективэй бэлэдхээд, Үдэ ба Худан голнуудай эрьедэ асарһан модые модо урадхуулгын Үдын конторын Дээдэ-Үдын участогайхид уһанда табижа, эмхитэй һайнаар, урадхуулха уялгатай байгаа. Энэ хүдэлмэрине һайнаар үнгэргэхынь түлөө модо урадхуулгын Дээдэ-Үдын участогта нилээд ехэ туһаламжа үзүүлэгдэнэ. Жэшээнь, Хориин аймагай центрын организацинуудай хүдэлмэрилэгшэд һайн дураараа богонихон болзорто 37 мянган кубометр модо уһанда табижа үгөө. Модо урадхуулгын үедэ аймагуудһаа ерэһэн колхознигуудай олониинь һайнаар хүдэлмэрилжэ, нормоёо дүүргэнэ.

Тиигэбэшье, модо урадхуулгын Дээдэ-Үдын конторын хүтэлбэрилэгшэд нүхэд Морозов ба Шараганов гэгшэд бии байһан арга боломжонуудаа гүйсэд ашаглажа үшөөл шаданагүй. Модо уһанда табижа эхилһээр нилээд удаан саг үнгэрөө. Теэд, мүнөө эндэ 40 шахуу мянган кубометр модо үшөө уһанда табигдаадүй, Үдын эрьедэ хэбтэнэ.

Тус участогай хүтэлбэрилэгшэд хүдэлмэришэдые шухала хэрэгтэй зэр зэмсэгээр, резиновэ гутал, бээлэй гэхэ мэтын зүйлнүүдээр гүйсэд хангананагүй. Энээнһээ боложо, зарим хүдэлмэришэд даалгабарита нормоёо дүүргэнэгүй.

Гадна, модо урадхуулагшадай дунда культурна ба ниитэ-политическэ хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Сезоной эхилхэһээ хойшо эндэ политическэ асуудалнуудаар лекци ба элидхэл нэгэшье удаа үнгэргэгдөөгүй. Хүдэлмэришэдэй дунда социалистическэ мүрысөөн ёһо тэдыгээр эмхидхэгдэбэшье, тэрэнэй дүнгүүд гаргагданагүй, түрүүшүүлэй дүй дүршэл дэлгэрүүлэгдэнэгүй.

Энэ участогай партийна организациин секретарь нүхэр Шараганов хүдэлмэришэдэй дунда политическэ ба культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри һайнаар ябуулха тушаа зохихо хэмжээ абанагүй. Модо урадхуулгын зарим мастерска участогууд дээрэ ажалай журам тон һулаар табигданхай. Жэшээлхэдэ, Ой-Нуур гэжэ газарта байдаг мастерска участогай бригадир И. Рыков хүдэлмэриингөө үедэ архи уужархёод, бригадынгаа хүдэлмэришэдые хараажа, зандажа ябадаг юм.

Модо урадхуулгын Үдын конторын хүтэлбэрилэгшэд ба Хориин аймагай хүтэлбэрилхы организацинууд модо урадхуулгын Дээдэ-Үдын участогай хүдэлмэрине һайнаар хинан шалгажа, зохихо туһаламжа үзүүлхэ ба модо урадхуулгын темпые эрид хурдадхаха тушаа ёһотой хэмжээ абаха уялгатай.

С. Павлов.

Түсэб зохёогоод, һанаагаа амаршанхай...

— Яруунын харгыгаар ябалга ехэ бэрхэтэй, — гэжэ автомашинын шофёр бүхэн хэлэдэг. Энэнь тон зүбтэй. Сосново-Озёрск Поперечное хоёр тосхонуудай хоорондо автомашинанууд үбэлэй үедэ саһанда, зунай үедэ шабарта шаагдашоод, хэдэн үдэр соо хэбтэжэ байдаг.

— Энэ 60 километрын газарта машинаар ябанхаар морёор гү, али ябгаар ябабал холо дээрэ, — гэжэ тэндэхи нютагуудай зон өөһэд хоорондоо хөөрэлдэдэг. Эндэ эбдэрхэй хүүргэнүүдшье олон.

Иимэ байдал юун дээрэһээ болооб гэхэдэ, ажалшадай депутадуудай тус аймагай Соведэй гүйсэдкомой харгы замай таһагай хүдэлмэрилэгшэд уялгадаа харюусалгагүйгөөр хандана. Тус таһагые даагша нүхэр Минеев нютагай харгы заһабарилгада арад зониие уялгата ёһоор хабаадуулха, хаана ямар хүдэлмэри хэхэ тухай тодорхой түсэб зохёожо, тэрээнээ гүйсэдкомой заседани дээрэ баталуулаад, колхозуудта хүргэһэнэй һүүлээр һанаагаа амаршадаг заншалтай.

Аймагай Соведэй гүйсэдкомой баталжа, хуулиин хүсэтэй болгоһон шиидхэбэриин гүйсэдхэлэй хойноһоо нариин хиналта хэгдэнэгүй. Харгы заһабарилгада хэрэглэгдэхэ 1500 кубометр хайр шулуу, 1500 кубометр модо бэлэдхэхэ түсэбтэй байһан аад, мүнөө нэгэшье кубометр бэлэдхэгдээдүй байһаар.

Аймагай Соведэй гүйсэдком өөрынгөө шиидхэбэриин гүйсэдхэлэй хойноһоо шанга хиналта хэжэ, нютагайнгаа харгые заһабарилуулха уялгатай.

П. Содбоев,
манай корреспондент.

Выставкэ эмхидхэгдэбэ

Хизаар ороноо шэнжэлхэ республиканска музейдэ Бурят-Монголой автономно советскэ социалистическэ республикын тогтоһоор гушан жэлэй ойдо зорюулагдаһан ехэ выставкэ эмхидхэгдэбэ. Үнгэрһэн 30 жэл соо туйлагдаһан амжалтанууд эндэ дэлгэрэнгыгээр харуулагдана.

Улан-Удын паровозо-вагонно завод, мяха-консервын комбинат, шэлэй механизированнэ завод, «механлит» пивын завод, ой модоной, нютагай промышленностиин предприятинууд, «рыбтрестын» ба бусад предприятинууд гушан жэл соо туйлаһан амжалтануудаа харуулһан элдэб зүйлнүүдые асаржа табяа.

Мүн хүдөө ажахын талаар туйлагдаһан амжалтанууд элбэг һайнаар харуулагданхай. Эндэ колхозуудай ниитын малажалай ашаг шэмэ үгэлгын ургалтые, тариаанажалай, мүн тарилгын талмайн үргэдхэгдэһые харуулһан диаграмманууд, элдэб ургамалнууд, олон сортын культуранууд табигданхай. МТС-эй ба механизациин ургалта, хүдөө ажахын түрүү хүнүүд харуулагдана. Республикын үрэ жэмэстэ станци элдэб сортын яблока, жэмэс буйлуулжа хэһэн улаан архи болон бусад олон зүйлнүүдые элбэгээр асараа. Мүн эдеэ хоолой промышленностиин предприятинуудай асарһан юумэнүүд олон.

Һалбаран мандажа байһан, формоороо национальна, удхаараа социалистическэ культурые харуулһан булан бии.

Музейн дээдэ дабхарта гарахада түрэл нютагаа аршалан хамгаалхын түлөө дотоодын контрреволюцитай ба гадаадын интервентнүүдтэй эрид тэмсэжэ байһан үеые харуулһан хэдэн олон материалнууд, фото-зурагууд эмхитэй зохидоор үлгөөтэй байна. Ажалшад энэ выставкые олоороо харана. Гансахан июниин нэгэнэй үдэр энээниие 900 хүн хараһан байна.

Г. Жабонова.

В. Г. БЕЛИНСКИЙ

(Нүгшэһэн үдэрһөөнь хойшо 105 жэлэй ойдо)

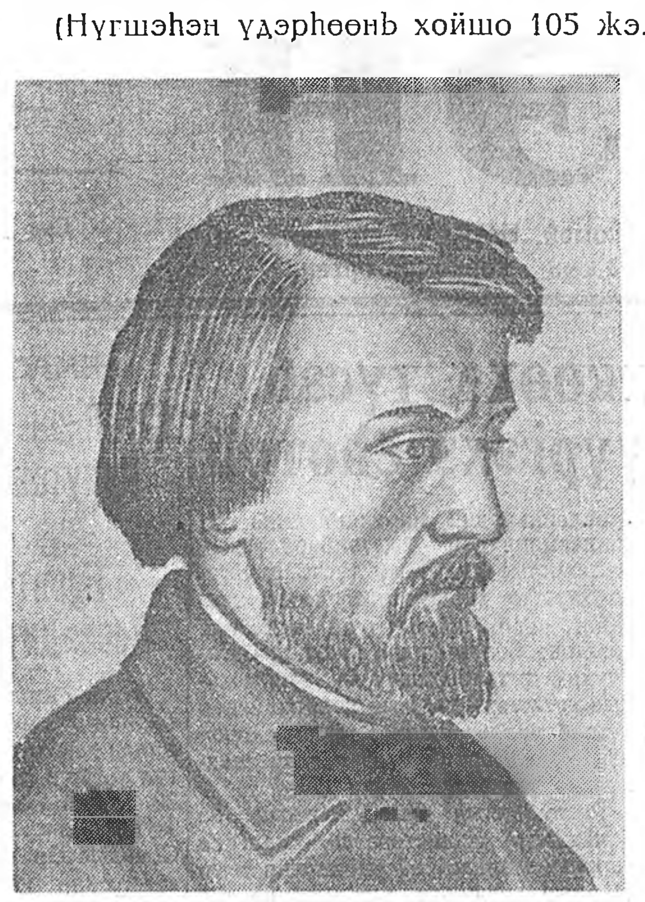

Түрэл арадайнгаа ба бүхы хүн түрэлтэнэй түүхэдэ өөһэдынгөө творчествоор бүхэли эпохо байгуулһан хүнүүдэй тоодо Виссарион Григорьевич Белинский хабаадана. Ородой революционно демократ, Эхэ орондоо инаг дуратай Белинский болбол философидо, эстетикэдэ, шүүмжэлэлдэ, литературын, театрын, искусствын ба ниитын ухаан бодолой түүхэдэ шэнэ зам табиһан новатор мүн байгаа.

Белинский—гансашье литератор бэшэ, тэрэнэй ажал-ябуулгын эршэ зориг литература соо үлэмжэ гүйсэдөөр харагдаха зуураа, мүн тэрэ үеын байдалые революционно ёһоор шэнэдхэн байгуулха гэһэн хүсэлые эршэдхэжэ байгаа. Тиимэһээ Виссарион Григорьевич залуу үетэнэй вождь, нацынгаа түрүү идейнүүдые харуулагша, ородой социал-демократиин эхи табигша болоһон байна. В. И. Ленин, И. В. Сталин Белинскиин революционно ажал-ябуулгые үндэрөөр сэгнэдэг, манай ороной түүхэдэ тэрэнэй айхабтар ехэ удхашанартай байһые нэгэнтэбшэ тэмдэглэдэг байгаа.

* * *

В. Г. Белинскиин ажаһууһан эпохо хадаа ородой сүлөөрэлгын хүдэлөөндэхи дворянска үеын эпохо мүн байгаа.

Энэ түүхэтэ үеын хүдэлгэхы хүсэниинь хадаа крепостной богоолшолго доро ажаһууһан, эгээн юрын эрхэнүүдһээ хаһагдаһан үргэн ниитэ ород арад зон байһан юм. Тиимэһээ энэ үеын гол зорилгонь крепостной эрхэдэ ба хаанта засагта эсэргүү тэмсэл мүн байгаа. Энэ гол зорилгые Белинский тэрэ үеын ямаршье ажал-ябуулагшада орходоо тодо һайнаар ба эрид хүрсаар найруулан табижа, тэрэниие арад зоной аша туһада шиидхэхын түлөө эрид шууд тэмсэһэн байна.

В. Г. Белинский 1811 ондо түрөө. 1825 ондо Сенатска талмай дээрэ ехэ буунуудай абяагаар һэриһэн залуу үетэндэ Виссарион Григорьевич хабаадана. Тэрэ хадаа декабристнуудай — дворянска революционернүүдэй идей дээрэ тогтонгүй саашаа ябажа, революционно демократ болоо, крепостной тариашадай һанал эрмэлзэлгые хамгаалан харуулагша болоо.

Белинскиин философско ба ниитэ-политическэ үзэл бодолынь үсэд шанга тэмсэл, үни удаанай зоболонто бэдэрэлгэ соогуур бүрилдөө юм. «Литературна һанал бодол» гэһэн тэрэнэй түрүүшын ехэ статьянь 1834 ондо гараа, тиихэдэ «1847 оной ородой литература тушаа бодол» гэһэн тэрэнэй һүүлшын ехэ зохёол 1848 ондо гараа һэн. Тиихэлээрээ, Белинский оройдоо 14 жэл соо бэшэһэн, хэблэһэн болоно. Гэбэшье, тэрэ хадаа бүхэли үетэндэ хүрэхэ тиимэ айхабтар ехэ ажал хэжэ үрьдэһэн байна.

Белинский болбол Баруун зүгтэхи ба Россидахи философско ухаан бодолой бүхы туйлалтануудые шэнээр сэгнэжэ, бүхэли философско концепци зохёоһон байна. Тэрэнэй философинь нэн түрүүн миин ашаглаха шэнжэтэйгээрээ бэшэ, харин бодото, эдэбхитэй байһанаараа илгарна, яахадааб гэхэдэ, шүүмжэлэгшэ болбол арад зонтой, тэрэнэй интересэй түлөө тэмсэлтэй нигта холбоотой байгаа. Демократизм ба революционность Белинскиин материализмда эршэ хүсэ үгөө. Энэнь Баруун Европын философуудһаа, илангаяа Гегель ба Фейербахһаа Белинскиин үлүү байһыень тодорхойлоо. Герцендэ адли, Белинский диалектическэ материализмда туласа ерээд, историческа материализмын урда тогтоһон юм.

Философско материализмын идейнүүдые хүгжөөхэ зуураа, Белинский болбол ородой ниитын харилсаануудай гээгдэнги байһан дээрэһээ Маркс, Энгельсын диалектическэ материализмда хүрэхэ аргагүй байба. «Коммунистическэ Манифестын» һаяхан хэблэгдэжэ гараад байхада, 1848 ондо Белинский наһа бараа һэн. Тиигэбэшье, Белинский хадаа «Немецко-французска ежегодник» соо хэблэгдэһэн Марксын олохон статьянуудые һайн уншаһан байгаа.

Белинскиин ниитэ-политическэ үзэл бодолынь тэрэнэй философитой нигта холбоотой юм. Крепостной эрхэдэ ба хаанта засагта эсэргүү үсэд хатуу, нугаршагүй тэмсэлшэ Белинский болбол официальна народность гэдэгэй тала баригшад — славянофилуудые, консерваторнууд ба реакционернүүдые хайра гамгүйгөөр шүүмжэлдэг байгаа. Тэрэ хадаа ородой түүхэтэ процесс тушаа, ород арадай үүргэ ба шэнжэ шанар тушаа, тэрэнэй агуу ехэ ерээдүй ба бүхы хүн түрэлтэндэ тэрэнэй айхабтар ехэ удхашанартай байһан тушаа үзэл бодолой бүхэли системэ зохёогоо һэн.

***

Белинскиин философско болон ниитэ-политическэ үзэл бодолынь тэрэнэй эстетикэ ба шүүмжэлэлэй принципүүдые тодорхойлоо. Эстетическэ принципүүдые зохёохо талаар Белинский орёо бэрхэ зам үнгэржэ, материалистическэ эстетикын бүхэли системэ зохёоһон байна. Бодото байдал тушаа искусствын хамаархал тухай асуудалые эстетикын гол асуудал гэжэ Белинский тоолоо һэн. «1847 оной ородой литература тушаа бодол» гэһэн статья соогоо Виссарион Григорьевич искусствын орёо бэрхэтэй асуудалнуудые гүнзэгыгөөр шиидхээ, тэдэнь Чернышевский болон Добролюбовай эстетикын эхи табижа үгэһэн ба мүнөөшье хүрэтэр удхашанараа гээгээгүй юм. «Искусство гээшэ бодото байдалые харуулга, шэнээр байгуулагдаһан шэнгеэр дахинаа дабтагдаһан дэлхэй мүн» гэжэ Белинский хэлэдэг һэн.

Ажабайдалые үлэмжэ зүбөөр харуулһан зохёолнуудта Белинский тусгаар удхашанар олгодог байгаа. Ажабайдалые гоёонгүйгөөр, хазагайруулангүйгөөр, байһан хэбээрнь лэ харуулха гээшэ реалистическэ искусствын гол принцип болоно. Гэбэшье, бодото байдалые үнэн зүбөөр харуулгань тэрэниие тэрэ хэбээрнь буулгаха гэһэн удхатай бэшэ. Бодото реализм хадаа юумэнэй тодорхой гол удхые мэдэжэ абаха, тэрэниие типическэ уран гоё образуудаар харуулха шадабари болоно.

Арад зониие крепостничество ба хаанта засагһаа сүлөөлхын түлөө тэмсэл ябуулагдажа байхада, бодото байдалые иигэжэ харуулха ябадал хадаа сатира бии болгоһон байна. Ородой литературада сатирын үүргэ ба удхашанарые Белинский һайнаар ойлгоод, Н. В. Гоголь мэтын уранзохёолшод-сатиригуудые халуунаар дэмжэдэг һэн.

Өөрынгөө философско ба эстетическэ заабаринуудта түшэглэн, Белинский шүүмжэлэлэй принципүүдые хүгжөөгөө.

Белинскиин шүүмжэлэлые партийна гэжэ иимэ удхаар нэрлэжэ хүсэд болохо байна гэбэл, литература сэгнэхэдээ Белинскиин хододоо түрүүлэн табидаг революционно демократизм, ажалша зоной интересүүд тэрэнэй гол хараа бодолынь болодог байгаа. «Москвитянинда харюу» гэһэн тэрэнэй статья, Гогольдо бэшэһэн суута бэшэгынь —Белинскиин шүүмжэлэлэй партийна байһанай эрхим жэшээ болоно. Гогольдо бэшэһэн бэшэгыень В. И. Ленин «цензурагүй демократическа хэблэлэй эрхим зохёолнуудай нэгэн» гэжэ нэрлээ һэн (Зох. том 20, нюур 223—224).

* * *

Пушкин, Гоголь, Лермонтов, Кольцов тухай Белинскиин бэшэһэн статьянууд, Грибоедов, Герцен, Тургенев, Гончаров, Достоевский ба олон бусадай творчестводо тэрэнэй үгэһэн сэгнэлтэ болбол бата бэхи философско үндэһэ һууритай, эстетическэ үзэл бодолнуудай тодоор зохёогдоһон системэтэй, шүүмжэлэлэй эли тодо принципүүдтэй, бодото байдалые саг үргэлжэ шэнжэлэн мэдэжэ байдаг гүнзэгы ухаатые манда харуулна.

Белинскиин түүхэтэ удхашанар айхабтар ехэ. Тэрэ хадаа хойшонхи бүхы ородой литературада нүлөө үзүүлхэһээ гадна, мүн философидо, эстетикэдэ, шүүмжэлэлдэ, ородой ниитын ухаан бодолой түүхэдэ ехэ нүлөө үзүүлээ.

Белинский бидэндэ, бүхы прогрессивнэ хүн түрэлтэндэ ойро дүтэ юм. Тэрэнэй зохёолнуудынь мүнөөшье манай советскэ искусствын, манай литературын хүгжэлтэдэ туһална. Шэнэ дэлхэйн түлөө, коммунизмын түлөө агуу ехэ тэмсэлдэ бидэнэр В. Г. Белинскиие зуу гаран жэлэй саада тээ социализм тухай бодоһон үнэн сэхэ соратник гэжэ харанабди.

М. Добрынин, профессор,
филологическа наукануудай доктор.

РЕСПУБЛИКЫН ҺУРГУУЛИНУУДТА

Загастайн дунда һургуулида

Загастайн дунда һургуулиин арбадахи классайхид болбосоролой аттестат абаха түрүүшынгээ экзамениие амжалтатайгаар барая. Энэ класста 22 һурагшад һуралсадаг. Ехэнхи һурагшад аттестат абахын тула сочинени бэшэхэдээ: «Владимир Ильич Ленинэй образ В. Маяковскиин поэмэ соо» гэжэ темые шэлэһэн байна.

Түрэл Коммунистическэ парти, тэрээнэй вождьнор В. И. Ленин ба И. В. Сталин манай бурят-монгол арадта эрхэ сүлөө олгоо, агуу ехэ ород арад социалистическэ промышленность болон томо коллективнэ хүдөө ажахы байгуулгада манай манда туһалаа. Урдань үзэг бэшэг мэдэхэгүй байһан бурят монголнууд мүнөө түрүү социалистическэ культуратай болоо.

Ленинскэ заабаринуудые бэелүүлһэнэй ашаар лэ манай республикада иимэ ехэ амжалтанууд туйлагдаа бшуу. Эдэ амжалтанууд тухай һурагшад сочинени соогоо бэшээ.

Арбадахи классай һурагшад Майя Шагдырова, Нина Кокорина, Ира Аюрова, Зоригто Бамбаров, Валя Князькина, Гомбо Садыков гэгшэд сочинени бэшэхэдээ «4», «5» гэһэн сэгнэлтэ абаа.

Һурагшадай туйлаһан амжалта соо бидэнэр багшын хэһэн туйлай ехэ хүдэлмэриин үрэ дүн харанабди. Манай һургуулиин ород хэлэ ба литературын багша Е. С. Немаева оролдосотойгоор ажаллана.

7-дохи «б» классай һурагшад ород хэлэ ба литератураар (хэлэлгээр ба бэшэлгээр) экзамен барихадаа мүн лэ һайн үрэ дүн харуулаа. Эдэнэрэй нэгэниишье энэ предмедээр муу сэгнэлтэ абаагүй. Тус классай хүтэлбэрилэгшэ С. Д. Буянтуева экзаменда классаа һайнаар бэлэдхэжэ шадаа. Эндэ ород хэлээр багша Р. М. Кучеряева заана.

5-дахи «Б», 8-дахи ба 9-дэхи классуудай һурагшад энэ предмедээр экзамен барихадаа, мүн лэ муу бэшэ амжалта туйлаа.

Гэбэшье, манай һургуулида экзамен барилга бүхыдөө һайн ябана гэхын аргагүй. А. Н. Сомова (ород хэлэ), М. А. Малакшинова (арифметикэ), Б. Б. Будаева (географи), Ц. Д. Раднаева (4-дэхи «А» класс) гэгшэдтэ заалгадаг олон һурагшад муу сэгнэлтэнүүдые абаа.

Һуралсалай энэ жэлдэ бии байһан дутагдалнуудаа һуралсалай ерэхэ жэлдэ усадхаха гээшэ манай һургуулиин шухала зорилго болоно.

И. Тугутов.

Педагогическа училищида

Улан-Удын педагогическа училищи үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо энэ жэлдэ экзамендаа һайнаар бэлэдхэһэн байна. Студентнэрэй экзамендаа бэлэдхэхынь тулада тусхай залнууд түхеэрэгдэһэн, училищиин библиотекэ хүдэлмэриин сагһаа гадуур ажаллаһан байха юм. Студентнэрэй дунда багшанар саг үргэлжэ нэмэлтэ заняти болон консультацинуудые эмхидхээ.

Энэ жэл педучилищиие хамта 108 хүн дүүргэжэ гарахань. Эдэнэрэй нэгэ зариманиинь багшанар, нүгөө зариманиинь пионервожатанууд ба үхибүүдые хүмүүжүүлэгшэд боложо гараха юм. Эдэнэр гүрэнэй экзаменай урда тээхи шалгалтануудые амжалтатайгаар гаража байна. Студентнэр Цыреторова, Нанзатова, Цыбикжапова, Цыдендоржиева, Сухадаева болон бусад «5», «4» гэһэн сэгнэлтэнүүдые абаа. Комсомольско болон профсоюзна организацинууд экзаменда һайнаар бэлэдхэхэ хэрэгтэ ехэ үүргэ эзэлхэ зэргэтэй гэбэшье, манай училищиин эдэ организацинууд энэ үүргэеэ хүсэд дүүргэжэ шаданагүй.

Ц-Д. Дондукова,
педучилищиин студентка.

Комсомолка Татьяна Кондарёва Мухаршэбэрэй аймагай «Искра» колхозой алишан юм. Нүхэр Кондарёва мүнөө жэлдэ нютагай hайжаруулагдаhан үүлтэй үнеэн бүриhөө 2200 литр hү hаахаб гэhэн уялга абаад, тэрэнээ амжалтаайгаар дүүргэжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Кондарёва hая гараhан тугал сэбэрлэжэ байна.

А. Мантаевай фото.

Мэргэжэлтын зүбшэл

Малые зунай бэлшээридэ ябуулжа таргалуулха

Манай республикын колхозууд он совхозууд бэлшээриин газар тон элбэг, тиимэhээ тэдэнэр ай сагта малаа hайнаар бэлээжэ, таргалуулжа шадаха гүй арга боломжотой. Хүхэ ногоой үедэ эбэртэ бодо малай амин шэгнүүр 20—25 процент, залуу лай — нэгэ хахад, хоёр дахин мэдэг байна. Гадна, зунай сагта лые бэлшээжэ таргалуулхада hаниинь зузааржа, хэмжүүрээ 35—40 процент нэмэдэг юм. рим түрүү адуулгашад малаа наар бэлшээhэнэй ашаар сүүд соо нэгэ толгойдо дунда зэргээр лограмм шахуу амидын шэгнүүр мэдэг. 1949 ондо Сэлэнгын аймай Загустайн сомоной Сталинай рэмжэтэ колхозой 134 толгой эрэ шарагуудай фермэ дээрэ манай анци туршалга хэhэн байна. Тэ хашарагууд июниин 1-hээ эхид сентябриин 14 хүрэтэр hайн гоотой Боргойн талада зуhаа hэн. э саг соо фермын хашараг бүхэн удхэдээ 1050 грамм нэмэжэ, амингаа шэгнүүрые дунда зэргээр 6,6 килограмм нэмээhэн, тиихэдэ хы фермэ дээрэ малай амидын гнүүр 14278 килограмм нэмэhэн йна.

Зунай сагта таргалуулагдаха лые үбэлдөө hайнаар харууhал хэрэгтэй. Тиигээд зунай бэлэридэ гаргахынгаа урда тээ отехник, колхозой правлениин гэүүн, фермые даагшын заатагүй баадалгатайгаар комисси байгууад, бэлшээридэ ябажа таргалуугдаха ёhотой малнуудые хүсэ адал, үүлтэр ба наhыень хаража, гсаажа, тус тус гүүртэнүүд болжо таhалха шухала. Гадна, зунай лшээридэ гаргахынгаа урда тээ ргалуулагдаха малые ветеринар мэргэжэлтэдтэ үзүүлхэ, уладаүйн тулада хахарhан, дальбарн туруунуудыень хайшалуулжа юулха, сэбэрлүүлхэ хэрэгтэй. ргалуулагдахаяа гараhан малуд бултадаа номерлуулагдаха отой. Республикын тала газарай магуудта малай гүүртые 150 толйhоо олон бэшээр, хада газарай магуудта — 80—100 толгойhоо он бэшээр бүридхэхэдэ таараматай.

Таргалуулагдаха малай гүүртэудтэ шэмэ hайнтай ногоотой хэн бэлшээринүүд таhалагдажа эхэ ёhотой. Хужартай газарай оон малые ехээр таргалуулдаг. жарлиг бэлшээринүүд илангаяа дын, Мухаршэбэрэй аймагуудта бии юм. Хужартай бэлшээриүдые зүбөөр, hайнаар ашаглаха эшэ ехэхэн удхашанартай. Манай спубликын эрхэ байдалда нэгэ гой малда 2—3 гектар бэлшээин газар хүртэхэ жэшээтэй бай. Хабар эртэ малнууд нэгэ бэлээридэ 2—3 хоногhоо удаан бэшэ лшээд, ондоо бэлшээридэ абаагдажа байха ёhотой. Ингээд йхада бэлшээриин ногоон hорёо түргэн хүсэдэг ба саашадаае жэгдэ hайнаар ургадаг юм. Зуй бэлшээридэ малай гарахатайнь уу холо абаашажа бэлшээhэнэй эггүй. Харин 10—15 хоноhон йно, малай нэгэ бага тэнхээ ороoop саашань абаашажа бэлшээдэ hайн байдаг. Малые нэгэ гата бэлшээгээд, ногооной гүйжэ ургаhан хойно 18—20 хонуула дахин асархада болоно. Энэ гаар малые бэлшээжэ байбал рба дүрбэн hара соо малаа hайар таргалуулаад, гүрэндэ тушаа арга колхозуудта олгогдоно.

Малые зунайнь бэлшээридэ оруулдаа үглөө, үдэшэниинь нэмэлтэ дүүн тэжээл үгэлсэжэ бай гэшэ тон шухала. Түрүүэр малые хада уулын оройр, боорёорнь шэмэ hайнтай оондо бэлшээжэ байгаад, ииин хахадhаа голой хяагтай ноидо оруулжа бэлшээхэ хэрэгтэй. иигээд hүүл тээшээ, зунай hүүр дахин хада уулануудта гаржа бэлшээхэдэ таарамжатай байдаг. Тиихэдэ зунай сагта hайнаар бэлшээхэтээ хамта, малые уhаар дутамаг байлгажа яашье болохогүй.

Тэрэнhээ гадна сагай уларилай ямар байhые хараадаа абажа, малые бэлшээхэ гээшэ ехэхэн удхашанартай. Үдэрэй халуунда малые тиирүүлээд, үдэшэ үглөөнэй hэрюундэ удаанаар бэлшээхэдэ таарамжатай байдаг. Ой шадарай бэлшээридэ хүйтэн үдэрнүүдтэ малые бэлшээхэдэ hайн. Бүгшэм халуун үдэрнүүдтэ hоно, боргооhон малые эдеэлүүлдэггүй байха юм. Тиимэhээ малые хада уулын оройдо гаргажа, hэбшээтэй hэрюун газарнуудта бэлшээхэ шухала. Тэрээнhээ гадна, халуун үдэр малые hалхинай урдаhаа туужа бэлшээхэдэ hоно, боргооhон гээгдэдэг. Зарим адуулгашад малые тиирүүлнэбди гээд, бүхэли үдэртөө уhан соо байлгадаг. Энэ тон буруу гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Малые хүйтэн уhан соо удаанаар байлгахада хүйтэ абажа үбдэдэг, турадаг юм. Хээрын бэлшээриhээ гадна малые соломын узуурта ябуулжа бэлшээхэ гээшэ тэдэнэй hайнаар таргалалгада ехэхэн удхашанартай. Зүгөөр таряанай хуряагдаhан хойно соломын узуурта малые бэлшээхэдээ нарилха хэрэгтэй юм. Юуб гэхэдэ, мал поли дээрэ унаhан таряа эдеэд, hүүлээрнь уhа уужархибал гэдэhээ дүүрэжэ, түүдэгтэдэг байна. Тиимэhээ малые үглөөниинь адуулганда гаргажа ерээд, уhалhанайнгаа hүүлдэ 3—4 час соо поли дээрэ абаашажа эдеэлүүлхэдэ болоно. Малда минеральна тэжээлнүүдые (болоhон ба тэжээлэй дабhануудые) үгэжэ байхын тулада тэдэнэй хонодог газарта корытануудые тодхохо хэрэгтэй.

Таргалуулхын тулада зунай бэлшээридэ гаргагдаhан малые хирэ хирэ болоод шэгнэжэ байха шухала. Тэрэ хадаа малай хэр зэргээр таргалжа байhые тодоруулха ба зохихо хэмжээнүүдые абаха арга олгожо үгэнэ. Тиигээд малые зунай бэлшээриhээ буулгахадаа зоотехническэ комиссиин бүхы гэшүүдэй хабаадалгатайгаар түгэсхэлэй контрольно шэгнэлгэ хэхэ хэрэгтэй. Түгэсхэлэй контрольно шэгнэлгэ хадаа малай хэр зэргээр таргалhанай дүнгүүдые гаргадаг юм. Зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд ба hүнэй-товарна фермэнүүдые даагшад нимэ нарин тоо бүридхэлые тоодоггүй дээрэhээ малнуудые саг болзортонь шэгнэдэггүй байха юм. Энэ ябадал тон буруу гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, нэгэдэхеэр, энэ ябадал адуулгашадай интересүүдые хаhадаг, хоёрдохёор, ажалта үдэр ехээр олохо ба нэмэлтэ түлэбэри абаха байhандаа адуулгашад найдабаряа барагдадаг байха юм. Энээн дээрэhээ боложо олонхи ушарта зунай сагта малые таргалуулха хэмжээ-ябуулга таhалдуулагдадаг байна.

Малай hайнаар таргалалга гол түлэб адуулгашанhаа дулдыдадаг. Тиимэhээ адуулгашан бүхэн өөрынгөө хэрэгые hайнаар мэдэхэ, ажалдаа дуратай байха ёhотой. Адуулгашадта ажалта үдэр олгоходоо, мүн ажалай нэмэлтэ түлэбэри үгэхэдөө хуули ёhо наринаар сахиха шухала.

Энэ жэлдэ таргалуулагдаха малай зунай бэлшээриие эмхитэй hайнаар үнгэргэхын тулада аймгүйсэдкомуудай хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй управлениинүүдэй участок болон пунктнуудай зоотехническэ ба ветеринарна мэргэжэлтэд, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд ба hүнэй-товарна фермые даагшад хээрын бэлшээринүүдые зүбөөр ашаглаха, малые уhаар хангаха, таргалуулагдаха малай гүүртэнүүдые дүршэлтэй адуулгашадаар хангаха тушаа зохихо хэмжээнүүдые абаха ёhотой.

В. Титов, Бурят-Монголой малажалай туршалгын станциин директор.

РЕДАКЦИДА ЕРЭhЭН БЭШЭГҮҮД

Махорко—олзо ехэтэй культура

Махорко болбол техническэ культуранууд соо ашаг олзо ехэтэйнүүдэйнь нэгэн юм. Манай республикын эрхэ байдалда энэ культурые таряад, hайнаар ургуулха дүүрэн арга боломжо бии. Гэхэ зуура, Улан-Удын махоркын фабрика түүхэй эдээр ходоод дутамаг байдаг тула ондоо областьнуудhаа зөөжэ асарха баатай болодог юм. Энэ юун дээрэhээ болоноб гэхэдэ, олон колхозууд махорко тариха түсэбөө холо дүүргэнэгүй, зарим колхозууд оройдоошье таринагүй. Жэшээлхэдэ, үнгэрhэн жэлдэ, Мухаршэбэрэй аймагай «Гигант», «Победа» колхозуудай түрүүлэгшэд нүхэд Родионов, Бродников гэгшэд махорко тарихаяа түрүүшээр огто арсаhан байха юм. Мүн Сталинай нэрэмжэтэ колхоз махорко таряагүй hэн. Тиигээд аймгүйсэдкомой захиралтаар эдэ колхозуудта 26 гектарай орондо арайхан гэжэ 4 гектар таригдаhан байгаа. Тиихэдэ зарим колхозууд энэ культурые бага ехыешье таряа hаа, hайнаар ургуулаад, гээлтэ хоролтодо оруулангүйгөөр, хаhа саг соонь хуряажа абаха тушаа hаналаа табидаггүй дээрэhээ хэhэн ажалыеншье харюулхагүй бага ургаса хуряана.

Үнгэрhэн жэлдэ Подлопатинска сельсоведэй Маленковой нэрэмжэтэ колхоз 12 гектар махорко таряад, бүхы талмай дээрэhээ гектар бүриин 22,7 центнер, 6 га дээрэhээ га бүриин 36 центнер ургаса хуряагаа hэн. Тус колхоз бэлэдхэлэй организацинуудтай хэhэн договоройнгоо ёhоор 65 центнер махоркын ургаса гүрэндэ тушааха ёhотой байhан аад, 249 центнер тушааhан байна. Тэрэ тушааhан махоркынгоо түлөө тус колхоз 20990 түхэриг, түсэбhөө гадуур тушааhанайнгаа түлөө үшөө 14317 түхэриг абаа hэн. Гадна 59 центнер нэгэдэхи сортын махоркын ургаса тушааhанайнгаа түлөө 295 килограмм сахар, 190 центнер хоёрдохи сортын махоркын ургаса тушааhанайнгаа түлөө 380 килограмм, хамта 675 килограмм сахар товар hэлгүүлгын гуримаар килограммынь 3 түхэриг 80 мүнгөөр абаhан байха юм. Иигэжэ колхоз 12 гектар махорко таряад, 40707 түхэриг олзо доход оруулаа.

Энэ колхоздо нүхэр П. Зайцевагай хүтэлбэрилдэг махорко тарилгын звено бии. Гэрhээ холо ажалда ябажа шадахагүй, нарай үхибүүдтэй гэрэй эзэн эхэнэрнүүд, хүгшэд тус звенодо хүдэлмэрилдэг.

— Махоркын үндэр ургаса ургуулхын тулада hайн рассада hуулгаад, hайнаар харууhалха, уhалха хэрэгтэй юм, — гэжэ нүхэр Зайцева хөөрэнэ. — Махоркынгоо урhые бидэнэр рассада болгохын тулада наг шэбхэ зосоонь хэлсэhэн, шэлтэй юрын парнигууд соо hуулгаад ургуулдагбди. Наратай дулаан үдэрэй байгаа хада шэлтэй рамануудыень нээдэгбди. Тиигээд нэгэ гектар газарта 75—80 мянган рассада hуулгагдана. Рассадаяа hуулгахадаа ряд хоорондуурнь 45—50 сантиметр зай, ряд соогуурнь 20—25 сантиметр зай орхигдоно. Түрүүшээр рядлуулан татагдаhан бороздануud дээгүүр рассадануудаа hуулгадагбди. Тиигээд тэдэ бороздануудай хобоо соогуур уhа урадхуулдагбди. Махорко тариха полиёо утэгжүүлхын тулада гектар газарта 40—60 тонно хүрэтэр үжөөгдэhэн наг шэбхэ адхадагбди. Тиигээд сагай уларилай ямар байhые хаpалсажа, уhалалга хэгдэдэг.

Махорко хадаа олзо доход ехэтэй культура мүн. Энэнь тус колхозой жэшээ дээрэhээ харагдана.

В. Якунин, Мухаршэбэрэй аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй управлениин главна агроном.

Кадрнуудые хүмүүжүүлгэдэ анхарал табиха

Худалдаа наймаанай кадрнуудые зүбөөр шэлэн оложо табиха ба тэдэниие хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ Ахын аймагай эд хэрэглэгшэдэй обществын (аймпо) хүтэлбэрилэгшэд анхарал багаар хандуулна. Продавецүүдэй үгы дээрэhээ аймагай зарим магазинууд хаалтатай байна. Жэшээлхэдэ, Орлигой сомоной Молотовой нэрэмжэтэ колхоздохи № 8 магазин энэ жэлэй 5 hарын турша соо үсөөхэн үдэр хүдэлмэрилөө.

— Энэ магазин яахадаа хаалтатай юм? — гэжэ аймпотребсоюзай правлениин түрүүлэгшэ Прокушевhаа асуухада, «продавец болохо хүн олдоногүй» гэжэ альгаа дэлгэнэ. Мүнөө энэ магазиниие «Улаан Шарза» колхоздохи магазинай продавецтэ даалгажа үгэhэн байна. Эдэ колхозууд хоорондоо 15 километр зайтай юм. Тиин продавец Галсанов нэгэ магазиндаа мүнөөдэрынь наймаалаад, үглөөдэрынь нүгөөдэ магазиндаа ошожо хүдэлмэрилхэ баатай болоно. Нүхэр Галсанов нүүдэл наймаа эмхидхэхэ аргагүйдэнэ, хоёр магазинай хоорондо ябажа сагаа үнгэргэнэ. Нүүдэл наймаанай эмхидхэгдэдэггүй дээрэhээ холын малшад, илангаяа Молотовой нэрэмжэтэ колхозой малшад ажалаа орхижо, 30—40 километрын газарта хэрэгтэй юумээ абаха гэжэ ерэнэ. Тиихэдэнь заримдаа магазин хаалтатай гү, али тэдэнэй хэрэгтэй юумэ үгы байдаг.

Аймпотребсоюзай правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Прокушев, правлениин гэшүүн нүхэр Бугалов гэгшэд хүдөөгэй магазинуудай хүдэлмэриие hайнаар шалгадаггүй, харин хаа яа ошоходоо продавецүүдтэ айлшалаад бусаашадаг байна. Аймпотребсоюзай хүтэлбэрилэгшэд ажалшадай гомодол ба мэдүүлгэнүүдтэ хойрогоор хандана, тэдэнэй тэмдэглэhэн дутагдалнуудые усадхаха талаар ямаршье хэмжээ абанагүй. Жэшээлхэдэ, Сорок гэжэ тосхондохи магазинай продавец нүхэр Манхановай хүдэлмэри тухай ажалшадай олон гомодол ба мэдүүлгэнүүд аймпотребсоюзай правленидэ ороhон байгаа. Гэбэшье, нүхэр Прокушев мүнөө хүрэтэр худалдаа наймаанай гурим эбдэдэг продавец Манхановые харюусалгада хабаадуулаагүй байhаар.

Мүн «Улаан Аха» колхозой ветеринарна санитар эндэхи магазинай продавецын уялга дүүргэлсэдэг. Энэ хүн хоёр салин абаад, магазиндаашье, колхоздоошье hайнаар хүдэлмэрилнэгүй.

Худалдаа наймаанай кадрнуудые хүмүүжүүлхэ тухай асуудал аймпотребсоюзай правлениин заседани дээрэшье, мүн пайщигуудай суглаанууд дээрэшье зүбшэн хэлсэгдэнэгүй, муугаар хүдэлмэрилдэг хүнүүдые шүүмжэлхэ, тэдэнэй харюусалгые дээшэлүүлхэ талаар ямаршье хэмжээ абтанагүй.

Эдэ бүхы дутагдалнууд тухай аймгүйсэдкомой худалдаа наймаанай таhаг үнинэй мэдэжэ байбашье, тэдэниие усадхаха талаар зохихо хэмжээ абанагүй.

Д. Саянский.

Ажалшадай культурна эрилтэ хангагданагүй

Хэжэнгын аймагай Чесанын сомоной «Коммунизм» гэжэ томодхогдоhон колхозой ажалшадай культурна эрилтэ хангагданагүй. Тус колхозой таряанажалай гурбан бригадын тус бүридэнь клуб бии гэжэ нэрэтэй аад, тэдэнэй нэгэниинь хүдэлмэрилнэгүй, хэдэн hарын турша соо хаалтатай байhаар.

Колхозой центр дээрэ ехэшье, hайншье клуб бии. Теэд, энэ клуб мүнөө муу байдалда оронхой, ямаршье түхеэрэлгэгүй. Тэрэнэй үүдэниинь эбдэршэнхэй. Тиимэhээ эндэ ямаршье культурно-гэгээрэлэй хэмжээ-ябуулга үнгэргэгдэнэгүй. Колхозой правлени ямар нэгэн суглаа үнгэргэхэ болоо hаа hургуулиин клубые гуйжа абадаг юм.

Колхозой правлени (түрүүлэгшэнь нүхэр Цынгуев) ажалшадай культурна эрилтые хангаха тушаа hаналаа огто табинагүй.

Д. Добынский.

Спортивна хүдэлмэри мартагданхай

Закаменай аймагай «Улаан Далахай» колхозой залуушуул спорт эрхилхые ехээр хүсэдэг. Тус колхоздо волейбольно талмай түхеэрэгдэнхэй, волейбол, сеткэ ба спортивна бусад хэрэгсэлнүүд бии. Теэд спортивна хүдэлмэриие хүтэлбэрилжэ, хүдөөгэй спортсменүүдэй спортивна мэргэжэлые дээшэлүүлхэ гэжэ хэншье оролдоногүй. Мүнөө зунай спортивна сезониие эмхитэйгээр үнгэргэхэ талаар ямаршье хүдэлмэри хэгдэнэгүй.

Нёдондо колхоздо мэргэн буудагшадай кружок эмхидхэгдээд, тэрээнэй хүтэлбэрилэгшөөр нүхэр Цыбиков томилогдоhон байгаа. Теэд нүхэр Цыбиков энэ кружогой хүдэлмэридэ анхарал хандуулнагүй, харин ДОСААФ-эй организациhаа абтаhан бага-калиберна хоёр винтовкын нэгыень хүндэ үгөөд, нүгөөдөөрнь өөрөө агнажа, тайгэ руу ябашадаг юм.

Закаменай аймгүйсэдкомой физкультура ба спортын комитет колхозуудтахи спортивна организацинуудта ёhотой туhаламжа үзүүлнэгүй.

Б. Базаров.

КОРЕЙДЭХИ СОБЫТИНУУД

АРАДАЙ АРМИИН ГЛАВНА КОМАНДОВАНИИН МЭДЭЭСЭЛ

ПХЕНЬЯН, июниин 5. (ТАСС). Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын Арадай армиин Главна командовани июниин 5-да иигэжэ мэдээсэбэ:

Үнгэрhэн үдэр фронтнууд дээрэ хубилалтанууд болоогүй. Фронтын зарим участогууд дээрэ артиллерийскэ буудалдаан болобо.

Мүнөөдэр Арадай армиин зенитнэ частьнууд дайсанай 2 самолёт унагаажа, 1 самолёдыень гэмтээбэ.

Эхэнэрнүүдэй Бүхэдэлхэйн конгресс нээгдэбэ

КОПЕНГАГЕН, июниин 5. (ТАСС). Эхэнэрнүүдэй Бүхэдэлхэйн конгресс мүнөөдэр Копенгагенда нээгдээ.

Элдэб оронуудай гүрэнэй тугуудаар, транспарантнуудаар зал шэмэглэгдэнхэй. «Эхэнэрнүүдэй Бүхэдэлхэйн конгресс мандаха болтогой! Бүхы дэлхэйн эхэнэрнүүд! Өөhэдынгөө эрхэнүүдые дайшалан абахын ба хамгаалхын түлөө тэмсэгты! Манай үхибүүдые ба манай гэр гуламтануудые хамгаалхын түлөө! Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай түлөө!» гэhэн үгэнүүд дэлхэйн элдэб янзын хэлэнүүд дээрэ бэшээтэй байна.

58 оронoй 800 гаран делегатканууд конгрессэй хүдэлмэридэ хабаадана. Мүнөөдэр, үглөөдэр хоёрто шэнэ делегацинууд ерэхээр хүлеэгдэнэ. Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын, Вьетнамай ба Малайн делегацинууд конгресс дээрэ байхагүй, ушарынь датска засагаархид тэдээндэ визэ үгэхэеэ арсаба.

Делегадуудhаа гадна, 1000 гаран айлшад конгресс дээрэ байлсана.

Эхэнэрнүүдэй Уласхоорондын демократическа федерациин датска отделениин түрүүлэгшэ Рут Херманн конгрессэй делегадуудые амаршалба.

Тэрэнэй hүүлээр конгресс хадаа г-жа Эжени Коттон түрүүтэй президиумые нэгэн hаналаар hунгаба.

Өөрынгөө эхилэлгын үгэ соо Эжени Коттон иигэжэ мэдүүлбэ: манай үмэнэ ехэ зорилгонууд табигдана. Үхибүүдээ hайнаар хүмүүжүүлхэ уялга хадаа бидэнэртэ тохёолдоhон ямар нэгэн шэнэ юумэ гээшэ гэжэ тооложо болохогүй. Энэ хадаа эхын эгээн ехэ анхарал оролдолгонь ходоод байhан юм. Гэбэшье, мүнөөнэй оршон байдал өөрынгөө үхибүүд тушаа харюусалгые улам гүнзэгыгөөр мэдэрхыень бүхы эхэнэрнүүдые баалана. hаяын дайн, мүн мүнөө хэгдэжэ байгаа дайнууд гражданска хүн зондо тон ехэ хохидол ушаруулна. Имагтал тиимэhээ улам олон эхэнэрнүүд эб найрамдалай тала баригшадай гайхамшагта хүдэлөөндэ тиимэ ехэ эдэбхитэйгээр хабаадана. Эрэшүүлтэй адли эрхэнүүдые бүхы талаар эдлэдэг байгаа hаа, манай ажал-ябуулга бүри амжалтатай байха hэн гэжэ эхэнэрнүүд ойлгоно.

Нэгэдэhэн эхэнэрнүүд хадаа өөрынгөө эрхэнүүдые дайшалан абахын түлөө, эб найрамдалай ба үхибүүдэй зол жаргалай түлөө тэмсэлдэнь шиидхэхы шата энэ конгрессэй болохые туйлаха юм гэжэ Эжени Коттон түгэсхэлдөө хэлэбэ.

Конгресс нимэ зүблэхэ зүйл баталан абаа: 1. Эхэнэрнүүдэй—эхэнүүдэй, ажалшадай ба гражданкануудай эрхэнүүдые дайшалан абахын ба хамгаалхын түлөө тэмсэлдэ эхэнэрнүүдэй зорилгонууд; 2. Эб найрамдалые, эхэнэрнүүдэй, үхибүүдэй интересүүдые хамгаалхын түлөө эхэнэрнүүдэй тэмсэлэй дүнгүүд ба перспективэнүүд; 3. Эхэнэрнүүдэй Уласхоорондын демократическа федерациин хүтэлбэриие hунгалга.

Францидахи правительственна кризис

Мендес-Франс диилдэбэ

ПАРИЖ, июниин 5. (ТАСС). Радикалнуудай ба радикал-социалистнуудай партиин гэшүүн Мендес-Франсда правительство бүридүүлхэ эрхэ түлөөлэлгые үгэхэ тухай асуудалаар үгэ буляалдаан Франциин Национальна суглаанда үсэгэлдэр үдэрэй турша дотор боложо үргэлжэлөө. Парламентска элдэб бүлэгүүдэй түлөөлэгшэд энээнэй урда тээ соносхогдоhон правительственна программын хэдэн олон асуудалнууд тушаа зарим тайлбари үгэхыень Мендес-Франсhаа эрибэ.

Үдэрэй заседани дээрэ Мендес-Франс хадаа тэрээнhээ асууhан асуудалнуудта харюу үгэбэ. Конституциие дахин хаража үзэхэ гэhэн hанаашалгаяа баталаад, Мендес-Франс иигэжэ мэдүүлбэ: «Энэ асуудалаар би Рене Мейерэй ба Поль Рейногой hаналые хубаалданаб. Конституциие дахин хаpалга шадаал hаа түргөөр хэхын тула правительство али бүхы юумэ хэхэ байна».

Франциин сэрэгэй гаргашанууд тон ехэ байна гэжэ hануулаад, Мендес-Франс хадаа «оронoй экономикые унагаажа, национальна обороные бэхижүүлхэнь аюултай байха hэн» гэжэ хэлэбэ.

Правительство бүридүүлхэ эрхэ түлөөлэлгэ үгэхэ тухай асуудалаар голосовани үдэшын заседани дээрэ болобо. Эрхэ түлөөлэлгэ үгэхын түлөө 301 депутат голосовалаа. Конституциин ёhоор шухала хэрэгтэй олонхи голосые (314) Мендес-Франсын абаагүй ушарhаа, правительство бүридүүлхэ эрхэ тэрээндэ үгтөөгүй.

Тиимэ болохолоороо, Францида правительственна кризис үргэлжэлhээр.

Парагвайн компартииин ударидагшые мүрдэлгэдэ эсэргүүсэнэ

МОНТЕВИДЕО, июниин 5. (ТАСС). Майн 30-да бразильска «Импренса популар» газетэ хадаа түрмэдэ байгаа парагвайска компартиин ударидагша Обдулио Барте гэгшэтэй нэгэн hаналтай байhанай тэмдэг болгоц Рио-де-Жанейродэ суглаан болоо гэhэн мэдээсэл толилбо. Эхэнэрнүүдэй ба залуушуулай организацинуудай олон түлөөлэгшэд, врачууд, багшанар, инженернүүд, юристнүүд ба бусад, мүн национальна конгрессэй депутат Роберто Морена суглаан дээрэ байлсаба.

Суглаанда хабаадагшад хадаа патриодуудые мүрдэгшэ парагвайска ёhо журамые эрид шангаар шүүмжэлбэ. Бартейе мүрдэлгэ Парагвайн хуулинуудта ба конституцида зүрншэнэ гэжэ судья Осни Дуарте мэдүүлбэ. Бартейе мүрдэлгэ тухай асуудал сүлэлгэдэ байhан 100 мянган парагвайнхидай проблемэнь нэгэн доро болоно гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

Аденауэр дура зоргоороо аашална...

БЕРЛИН, июниин 4. (ТАСС). Компартиhаа бундестагта байгаа түлөөлэгшэдэй парламентска ойроо хүртэшэгүй эрхые хаhаха тухай боннско правительствын зууршалгые зүбшэн хэлсэжэ үргэлжэлхэ зорилгоор, июниин 2-то Аденауэр хадаа парламентын хүдэлмэриин гуримай ба депутадуудай ойроо хүртэшэгүй эрхын асуудалнууд тушаа комитедэй заседани зургаадахяа зарлахые захирба гэжэ АДН агентство дамжуулна. Тиимэ болохолоороо, 10 депутадууд-коммунистнууд Макс Рейман, Фриц Рише, Вальтер Фиш, Отто Нибергаль, Пауль Хариг, Гертруда Штробах, Гуго Пауль, Вилли Агац, Гейнц Реннер, Оскар Мюллер гэгшэдэй парламентска ойроо хүртэшэгүй эрхые хаhаха аюул дахин тохёолдобо гэжэ агентство мэдүүлнэ. Мүнөөдэртөө комитедэй шиидхэбэри гаргажа, удаа тээнь тэрэниие бундестагта баталуулхые Аденауэр дурадхана.

Энэ оной январиин 22-то арад олониитын хашалтаар бундестагай олонхид хадаа депутадууд-коммунистнуудай парламентска ойроо хүртэшэгүй эрхые хаhаха тухай правительствын зууршалгые буруушаагаа hэн, тиин Аденауэр диилдэhэн юм гэжэ агентство hануулна. Германиин компартида эсэргүү процессые июниин 8-да хэхэ гэжэ боннско засагаархид хараалhан аад, тэрэнь олониитын үргэн протестын ашаар тодорхойбэшэ болзороор хойшолуулагдаhан байна.

Францида советскэ волейболистнууд наадана

ПАРИЖ, июниин 4. (ТАСС). Үсэгэлдэр советскэ волейболистнууд Обервилье гэжэ парижска хүдэлмэришэнэй пригородэй волейбольно командатай уулзаба. Советскэ волейболистнууд 2:0, 15:0, 15:1 тоотойгоор илаба. Тэрэнэй hүүлээр советскэ командын нэгэдэхи ба хоёрдохи составуудай хоорондо харуулан hонирхуулха наадалга болобо.

Обервильеын хүн зон советскэ спортсменүүдые халуунаар угтаба.

Үсэгэлдэр үдэшэ советскэ волейбольно команда Франциин урда зүг руу мордобо, тэндэ Алесэй, Марселиин ба Ниццын волейболистнуудтай уулзаха байна.

Редактор Б. Ц. ЦЫЖИПОВ.

Хэн хаана һураха дуратайб?

Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ Бурят-Монголой гүрэнэй педагогическа ба багшанарай институт

1953—1954 оной һуралсалай жэлдэ стационарна болон заочно отделенидэ студентнүүдые абалга соносхоно

ПЕДАГОГИЧЕСКА ИНСТИТУДТА: физико-математическа, естествознаниин, историко-филологическа факультедүүд бии. Историко-филологическа факультедтэнь бурят һургуулинуудта багшанарые бэлэдхэхын тула бурят-монгол хэлэ ба литературын, ород хэлэ ба литературын отделенитэй, мүн ород һургуулинуудта багшанарые бэлэдхэхын тула ород хэлэ ба литературын отделенитэй юм. Институт хадаа дунда һургуулинуудай, педучилищинуудай ба техникумүүдэй һургагшадые бэлэдхэнэ.

Һуралсалайнь болзор 4 жэл ба заочно отделенидэнь 5 жэл.

БАГШАНАРАЙ ИНСТИТУДТА: физико-математическа, историко-филологическа (тэрээндэнь ород хэлэнэй, мүн бурят-монгол хэлэ ба литературын отделенинүүд бии), естественно-географическа (ганцал стационарна отделенитэй) отделенинүүд бии. Эндэ долоон жэлэй болон дунда һургуулинуудай 5—7-дохи классуудай һургагшанарые бэлэдхэнэ.

Һуралсалайнь болзор 2 жэл, заочно отделенидэнь 3 жэл.

Өөрынгөө тусхай мэргэжэлһээ гадна, студент бүхэн факультетскэ курснуудта физическээр хүмүүжүүлгын, зуралгын ба дуунай багша болохо хоёрдохи мэргэжэл олохо арга боломжотой байна.

Стационарна һуралсалда 17-һоо 35 наһа хүрэтэр СССР-эй гражданинууд абтаха ба заочно һуралсалда наһаниинь хизаарлагдахагүй.

Институдта һуралгань түлөөһэгүй.

Дунда һургуули дүүргэхэдээ алтан гү, али мүнгэн медаль абаһан, тэрэшэлэн педагогическа училищи дүүргэхэдээ эрхим гэһэн тэмдэгтэй диплом абаһан хүнүүд оролгын экзамен барингүйгөөр абтаха юм.

Оролгын экзамен стационарна отделенидэнь августын 1-һээ 20 хүрэтэр болохо ба заочно отделенидэнь июнин 10-һаа июлиин 1 хүрэтэр болохо байна.

Мэдүүлгэнүүд стационарна отделенидэнь июлиин 31 хүрэтэр, заочно отделенидэнь июнин 20 хүрэтэр абтаха.

Холоһоо ерэгшэдтэ һайнаар түхеэрэгдэһэн хамтын байра бии. Һургуули дүүргэһэн документээ (подлинниигыень) мэдүүлгэтэйгээр, мүн автобиографи, бэеын элүүр тухай медицинскэ справка ба гурбан фотокарточкаяа Улан-Удэ, Ранжурова, 11 гэжэ институдай адресаар эльгээхэ гү, али асаржа үгэхэдэ болохо.

Республиканска бурят дунда һургуули

1953—1954 оной һуралсалай жэлдэ 11-дэхи педагогическа классата һурагшадые абахаар соносхоно

Арбан нэгэдэхи педагогическа класс бурят-монгол эхин һургуулинуудта багшанарые бэлэдхэнэ.

Дунда һургуули дүүргэһэн, бурят-монгол хэлэ һайн мэдэхэ хүнүүд эндэ абтаха байна.

Мэдүүлгэнүүд 1953 оной июнин 20-һоо августын 20 болотор абтаха.

Мэдүүлгэдээ удаадахи документнүүдые хабсаруулха шухала гэбэл:

1. Болбосоролой аттестат (подлинниигыень).
2. Бэеын элүүр тухай справка.
3. Почтово марка.

Паспортаа өөрөө харуулха.

Эндэ абтагшад 180 түхэригэй хэмжээтэй стипенди абаха ба хамтын байраар хангагдаха юм.

Һургуулиин адрес: г. Улан-Удэ, ул. Бабушкина, 24.

Благовещенскэ гүрэнэй медицинскэ институт

1953—54 оной һуралсалай жэлдэ институдай нэгэдэхи курсда студентнүүдые абахаар соносхоно

Тус институдта эмнэлгын-профилактическа факультет бии. Эндэ врачууд-эмнэгшэдые бэлэдхэнэ.

Һуралсалайнь болзор 6 жэл.

Мэдүүлгэнүүд августын 31 болотор абтаха.

Оролгын экзаменууд ород хэлээр, литератураар, химеэр ба физикээр августын 1-һээ 20 хүрэтэр болохо.

Институдта орохо тухай директорэй нэрэ дээрэ мэдүүлгэ бэшэхэдээ удаадахи документнүүдые хабсаруулха шухала гэбэл: дунда һургуули дүүргэһэн тухай аттестат (подлинниигыень), тодорхой автобиографи, 4 фотокарточка, сэрэгэй албанда хабаатай байһан тухай справка (сэрэгэй албанда хабаатай хүнүүд энэ справка бэшэхэ).

Занятинь 1953 оной сентябриин 1-һээ эхилхэ.

Стипенди һуралсаһан зэргээрээ абаха.

Холоһоо ерэһэн хүнүүд хамтын байраар хангагдаха.

Институдай адрес: г. Благовещенск, Амурской области, ул. Ленина, 90.

Алданай горно техникум

1953—54 оной һуралсалай жэлдэ удаадахи мэргэжэлээр хүнүүдые абаха тухай соносхоно

1. РУДНА БОЛОН БУТАРХАЙ МАЛТАМАЛНУУДЫЕ БЭДЭРЭЛГЭ БА ГЕОЛОГИ

(Һуралсалайнь болзор 4 жэл).

2. РУДНА БОЛОН БУТАРХАЙ МАЛТАМАЛНУУДЫЕ МАЛТАН АБАЛГА

(Һуралсалайнь болзор 4 жэл)

Нэгэдэхи курсдань долоон класһаа доошо бэшэ эрдэмтэй эрэгтэй, эмэгтэй СССР-эй гражданинууд абтаха байна. Оролгын экзаменуудые СССР-эй Конституцяар (устнаар), ород хэлээр ба литературна уншалгаар (устнаар ба бэшэлгээр—диктант), мүн математикаар (устнаар ба бэшэлгээр) бариха юм. 7, 8, 9 классуудые эрхимээр дүүргэгшэд нэгэдэхи курсда экзаменгүйгөөр абтаха ба бэшэнүүнь экзамен бариха байна.

Нэгэдэхи курсда орогшод бүхэн һуралсалайнгаа зэргээр 285 түхэригһөө 365 түхэриг хүрэтэр стипенди абаха ба түлөөһэгүйгөөр һураха юм. Холоһоо ерэһэн һурагшад хамтын байраар хангагдаха байна.

Бүхы һурагшад үмдэжэ дүүһатараа түлэхөөр форменно хубсаһануудые абаха юм. Техникумэй дэргэдэ столово бии.

Һурахаа ерэгшэд Амурска түмэр харгын Большой Невер станци хүрэтэр түмэр харгыгаар ябаха ба тэндэһээ Алдан город хүрэтэр автомашинаар ябаха юм.

Мэдүүлгэнүүд 1953 оной августын 1 хүрэтэр абтаха байна. Өөрынгөө шэлэхэ мэргэжэлые мэдүүлгэ соогоо бэшээд, тэрээнээ удаадахи документнүүдэй эхэнүүдтэйгээр директорэй нэрэ дээрэ эльгээхэ гэбэл: 7-дохи класс дүүргэһэн тухай үнэмшэлгэ, түрэһэн тухай үнэмшэлгэ, тодорхой автобиографи, 3х4 см. хэмжээтэй гурбан фотокарточка, бэеын элүүр тухай справка, ажаһууһан газарһаа справка.

Оролгын экзамен 1953 оной августын 1-һээ 20 хүрэтэр болохо юм.

Занятинь сентябриин 1-һээ эхилхэ байна.

Адресынь: **ЯАССР, г. АЛДАН, ул. ОКТЯБРЬСКАЯ № 29.**

Улан-Удын фельдшерско-акушерскэ һургуули

1953—54 оной һуралсалай жэлдэ һурагшадые абахаар соносхоно

ИИМЭ ОТДЕЛЕНИНҮҮД БИИ ГЭБЭЛ: фельдшерско-акушерскэ (4 жэлэй), медицинскэ сестрануудай (2 жэлэй).

Энэ һургуулида 14-һөө 30 наһа хүрэтэр 7 жэлэй һургуули дүүргэһэн хүнүүд абтаха.

Эндэ орогшод 7 жэлэй һургуулиин программаар экзамен бариха байна гэбэл: ород хэлээр (бэшэлгээр ба устнаар), математикаар (бэшэлгээр ба устнаар), СССР-эй Конституцяар (устнаар).

Долоон жэлэй һургуулие эрхимээр дүүргэһэн ба тэрэшэлэн 10 класс дүүргэһэн хүнүүд шалгалтагүйгөөр абтаха юм. Һургуулида орогшод удаадахи документнүүдые эльгээхэ гэбэл: һургуули дүүргэһэн тухай үнэмшэлгэ, түрэһэн тухай үнэмшэлгэ, бэеын элүүр тухай справка, 3х4 см. хэмжээтэй хоёр фотокарточка.

Мэдүүлгэнүүд июнин 1-һээ абтаха. Оролгын экзамен августын 10-һаа эхилхэ юм. Байра хэрэглэһэн гү, али холоһоо ерэһэн хүнүүд хамтын байраар хангагдаха.

Жэлэй турша соо «4», «5» гэһэн сэгнэлтэнүүдые абаһан һурагшад гүрэнэй стипенди абаха байна.

Мэдүүлгэнүүд ба документнүүдээ һургуулиин директорэй нэрэ дээрэ иимэ адресаар эльгээхэ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 29.

Занятинь 1953 оной сентябриин 1-һээ эхилхэ.

Улан-Удын железнодорожно техникум

Үдэрэй ба үдэшын отделениин 1-дэхи курсда һурагшадые абахаар соносхоно:

Техникум хадаа: а) үдэрэй отделенидэ — паровозно болон вагонно ажахын техникүүдые, гүмэрые харуулдан дархалха техникүүдые, техническэ болон гражданска гэрнүүдые бариха техникүүд-барилгашадые; б) үдэшын отделенидэ — паровозно ажахын техникүүдые бэлэдхэхэ байна.

Һуралсалайнь болзор 4 жэл.

Үдэшын отделенидэ 5 жэл.

Техникумдэ 7 классай эрдэмтэй гражданинууд абтаха юм. Орогшод удаадахи предмедүүдээр экзамен бариха гэбэл: а) СССР-эй Конституцяар (устнаар), б) ород хэлээр (бэшэлгээр), в) ород хэлээр ба литературна уншалгаар (устнаар), г) математикаар (устнаар ба бэшэлгээр).

Холоһоо ерэгшэд экзамен бариха үедөө хамтын байраар ба дэрэ дэбисхэрээр хангагдаха.

Долоон жэлэй һургуулиие магтаалай грамотатайгаар дүүргэһэн хүнүүд техникумдэ экзаменгүйгөөр абтаха байна. Техникумдэ орогшод түмэрзамшын эрхэтэй болохо.

Экзамен барингүйгөөр гү, али экзамен барихадаа «4-һөө» доошо бэшэ сэгнэлтэ абаһан һурагшад 185 түхэригтэй хэмжээтэй стипенди абаха.

Мэдүүлгэнүүд июнин 1-һээ июлиин 31 хүрэтэр абтаха байна. Оролгын экзамен августын 1-һээ 20 хүрэтэр болохо. Мэдүүлгэсэ өөрөө асаржа үгэхэ гү, али почтоор эльгээхэдэ болохо. Мэдүүлгэтэйгээ хамта удаадахи документнүүдые эльгээлсэхэ гэбэл: а) һургуули дүүргэһэн тухай үнэмшэлгэ (подлинниигыень); б) нотариальна контороор гэршэлүүлэгдэһэн түрэһэнэй тухай үнэмшэлгын копи, (паспортаа өөрөө асаржа харуулха); в) автобиографи; г) табан фотокарточка (3 х 4 см. хэмжээтэйгээр малгайгүйгөөр буулгуулһан); д) сэрэгэй албанда хамаатай байһан тухай справка (сэрэгэй албанда хабаатай хүнүүд энэ справка үгэхэ); е) эмнэлгын эмхи зургаануудһаа бэеын элүүр тухай справка; ж) ажаһууһан газарһаа справка; з) үдэшын отделенидэ орохо хүнүүд—ажаһууһан газарһаа ба ямар уялга дүүргэжэ байһан тухайдаа справка; и) сэрэгэй албанда хамаатай хүнүүд — военнэ билеэдээ гү, али приписной үнэмшэлгөө өөһэдөө харуулха зэргэтэй.

Занятинь сентябриин 1-һээ эхилхэ.

Бэшэг болон документнүүдээ иимэ адресаар эльгээхэ: г. Улан-Удэ, 2 участок ПВЗ, начальнику Железнодорожного техникума. Телефон № 5-24 (через ПВЗ).

Абалгын комисси.

Шэнгэн түлишын Иркутска техникум

Удаадахи отделенинүүдтэ хүнүүдые абахаар соносхоно:

1. Технологическа, 2. Механическа, 3. Химико-технологическа, 4. Химико-аналитическэ, 5. Промышленна предприятинуудай электротүхеэрэлгэ.

Техникумдэ эрэгтэй, эмэгтэй хүнүүд абтаха байна. Нэгэдэхи курсын бүхы отделенинүүдтэ 7 класс дүүргэһэн хүнүүд абтаха ба 10 класс дүүргэһэн хүнүүд технологическа, химико-аналитическэ ба механическа отделенинүүдтэ 2 жэл 6 һара һураха болзортойгоор абтаха.

Техникумдэ абтаһан бүхы хүнүүд 185-һаа 290 түхэриг хэмжээтэй стипенди абаха ба хамтын байраар хангагдаха.

Ахалагша курснуудта успеваемость түйлаһан бүхы һурагшад стипенди абаха.

Техникумдэ столово, спортивна зал, мастерскойнууд ба һайнаар түхеэрэгдэһэн лабораторинууд бии.

Эндэ орохын тула удаадахи документнүүд хэрэгтэй:

1. Техникумдэ орохо тухай директорэй нэрэ дээрэ мэдүүлгэ.
2. Һургуули дүүргэһэн тухай үнэмшэлгэ (подлинниигыень).
3. Түрэһэн тухай үнэмшэлгэ (подлинниигыень).
4. Сэрэгэй албанда хабаатай байһан тухай справка (сэрэгэй албанда хабаатай хүнүүд энэ справка үгэхэ).
5. Бэеын элүүр тухай справка.
6. 3х4 см. хэмжээтэй гурбан фотокарточка.
7. Паспортаа өөрөө харуулха.

Мэдүүлгэсэ документнүүдтэйгээ хамта шэнгэн түлишын Иркутска техникумэй директорэй нэрэ дээрэ эльгээхэ.

Эдеэ хоолой промышленностиин Ленинградска техникум

1953—54 оной һуралсалай жэлдэ һурагшадые абахаар соносхоно

Техникум хадаа хилээмэ барилгын, кондитерска, ликеро-архиин зүйлнүүдые бүтээхэ ТЕХНОЛОГУУДЫЕ, мүн дабһа үйлэдбэрилхэ ТЕХНИК-МЕХАНИГУУДЫЕ бэлэдхэнэ.

Һуралсалайнь болзор 4 жэл.

Эндэ 7 класс дүүргэһэн хүнүүд абтаха.

Орогшодойнь 30 процент хамтын байраар хангагдаха, типхэдээ гол түлэб эрхим успеваемость түйлаһан ба холын областьнуудһаа ерэһэн хүнүүд байраар хангагдаха байна.

Адресынь: Ленинград, ул. Герцена, 8.

Улан-Удын педагогическа училищи

1953—54 оной һуралсалай жэлдэ һурагшадые абахаар соносхоно

Педагогическа училищи иимэ отделенинүүдтэй гэбэл: һургуулиин (бурят-монгол ба ород), һургуулиин наһа гүйсөөгүйшүүлые хүмүүжүүлхэ хүнүүдые бэлэдхэлгын, мүн багшанар-ахалагша пионервожатануудай отделени. Һургуулиин отделени — эхин һургуулинуудай багшанарые, һургуулиин наһа гүйсөөгүйшүүлые хүмүүжүүлэгшэдые бэлэдхэлгын отделени — хүүгэдэй садуудта ба хүүгэдэй байшангуудта байһан һургуулиин наһа гүйсөөгүйшүүлые хүмүүжүүлэгшэдые, багшанар-ахалагша пионервожатануудай отделени — эхин һургуулинуудай багшанарые ба ахалагша пионервожатануудые бэлэдхэхэ юм.

Һуралсалайнь болзор 4 жэл, һургуулиин наһа гүйсөөгүйшүүлые хүмүүжүүлэгшэдэй отделенидэ 3 жэл.

Училищида 14-һөө 30 хүрэтэр наһанай, 7 класс дүүргэһэн ба оролгын экзамениие амжалтатайгаар бариһан хүнүүд абтаха байна. 1952—53 ондо 7 класс магтаалай грамотануудтайгаар дүүргэһэн хүнүүд экзамен барингүйгөөр абтаха ба стипенди абагшадай тоодо оруулагдаха.

Оролгын экзамениие «4», «5» гэһэн сэгнэлтэтэйгээр бариһан хүнүүд стипенди абагшадай тоодо оруулагдаха. Экзамен барихадаа ород хэлээр «3» гэһэн сэгнэлтэ абаһан һурагшад-бурядууд мүн лэ стипенди абагшадай тоодо оруулагдаха.

Оролгын экзамен августын 1-һээ 20 хүрэтэр болохо юм. Училищида орогшод удаадахи предмедүүдээр экзамен бариха байна гэбэл: Ород хэлэ ба литературна уншалгаар (устнаар ба бэшэлгээр—диктант), математикаар (устнаар ба бэшэлгээр), СССР-эй Конституцяар (устнаар), бурят-монгол отделенидэ орогшод, гадна бурят-монгол хэлээр (бэшэлгээр ба устнаар) экзамен бариха юм.

Училищида орогшод мэдүүлгэдээ иимэ документнүүдые хабсаруулха гэбэл: һургуули дүүргэһэн үнэмшэлгэ (подлинниигыень), бэеын элүүр тухай справка, автобиографи, 3 фотокарточка (3х4 см. хэмжээтэйгээр толгой нюсэгөөр абхуулха), түрэһэнэй тухай үнэмшэлгэ (подлинниигыень) гү, үгышье һаа паспортаа өөрөө харуулха.

Мэдүүлгэнүүд июнин 1-һээ июлиин 31 хүрэтэр абтаха.

Занятинь 1953 оной сентябриин 1-һээ эхилхэ. Мэдүүлгэ болон документнүүдээ иимэ адресаар эльгээхэ: гор. Улан-Удэ, Тарбагатайская № 49, педагогическое училище.

Бурят-Монголой хүдөө ажахын техникум

Очно ба заочно отделенидэ удаадахи мэргэжэлээр һурагшадые абахаар соносхоно:

Зоотехническэ, ветеринарна, агрономическа ба хүдөө ажахые механизацилгын.

Мэдүүлгэнүүд июнин 1-һээ июлиин 31 хүрэтэр ба заочно отделенидэ ноябриин 15 хүрэтэр абтаха.

Техникумдэ 14-һөө 30 наһа хүрэтэр 7 класс дүүргэһэн хүнүүд абтаха, заочно отделенидэнь наһа хизаарлагдахагүй.

Мэдүүлгэдээ удаадахи документнүүдые хабсаруулха гэбэл: һургуули дүүргэһэн тухай үнэмшэлгэ (подлинниигыень), түрэһэн тухай үнэмшэлгэ гү, али паспорт (өөрөө харуулха), автобиографи, гурбан фотокарточка, бэеын элүүр тухай үнэмшэлгэ, сэрэгэй албанда хабаатай хүн военнэ билеэдээ гү, али приписной үнэмшэлгөө, ажаһууһан газарһаа справка. Һуралсалайнь болзор 4 жэл, заочно отделенидэнь 5 жэл.

Заочно отделенидэнь богони болзор соо (3 жэл) һураха группа бии юм, тэндэ дунда эрдэмтэй хүнүүд абтаха байна.

Оролгын экзамен августын 1-һээ 20 хүрэтэр ба заочно отделенидэнь 1953 оной ноябриин 16-һаа декабриин 15 хүрэтэр болохо. Орогшод удаадахи предмедүүдээр экзамен бариха гэбэл: СССР-эй Конституцяар, ород хэлээр (бэшэлгээр), ород хэлэ ба литературaар (устнаар), математикаар (устнаар ба бэшэлгээр).

Мэдүүлгээ иимэ адресаар эльгээхэ: г. Улан-Удэ, ул. Сталина, 76.

Улан-Удын Бурмонкоопсоюзай худалдаа наймаанай—кооперативна һургуули

Һурагшадые удаадахи отделенинүүдтэ абахаар соносхоно

1. Худалдаа наймаанай — сельпогой худалдаа наймаа эрхилэгшые магазиниие даагшые бэлэдхэнэ.

2. Бухгалтерска — сельпогой ахалагша бухгалтернуудые бэлэдхэнэ.

3. Бэлэдхэлэй — бэлэдхэлэй хүдэлмэрилэгшэдые бэлэдхэнэ.

4. Инструкторско-ревизорско — аймпотребсоюзай инструкторнууд-ревизорнуудые бэлэдхэнэ.

Һуралсалайнь болзор нэгэ жэл.

Тус һургуулида эд хэрэглэгшэдэй кооперациин системэдэ ажалладаг 18-һаа доошо бэшэ наһатай, долоон жэлэй һургуули дүүргэһэн хүдэлмэрилэгшэд абтаха байна.

Эндэ орогшод бүхэн һарадаа 300 түхэригэй хэмжээтэй стипенди абаха (эрхимээр һурагшад 25 процентээр дээгүүр абаха).

Һурагшад байраар хангагдаха.

Һургуулида орогшод удаадахи предмедүүдээр экзамен бариха гэбэл:

СССР-эй Конституцяар (устнаар).

Ород хэлэ ба литературна уншалгаар (устнаар, бэшэлгээр — диктант).

Математикаар (устнаар ба бэшэлгээр).

Оролгын экзамен августын 1-һээ 20 хүрэтэр болохо.

Занятинь сентябриин 1-һээ эхилхэ.

Мэдүүлгэнүүд июлиин 31 хүрэтэр абтаха.

Мэдүүлгэнүүдтэй удаадахи документнүүдые хабсаруулха гэбэл:

а) **һургуули дүүргэһэн тухай үнэмшэлгэ** (подлинниигыень); б) **автобиографи;** в) **потребкооперациин системэдэ ажаллаһан тухай справка;** г) **сельпоһоо гү, али аймпотребсоюзһаа командировочно удостоверени;** д) **бэеын элүүр тухай справка;** е) **хоёр фотокарточка** (3х4 см.).

Паспортаа, хэрбээ сэрэгэй албанда хабаатай хүнүүд приписной үнэмшэлгөө өөрөө харуулха.

Мэдүүлгээ удаадахи адресаар эльгээхэ: гор. Улан-Удэ, Кирпичная, 3, торгово-кооперативная школа.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора — 7-85, отв. секретаря—3-23. Отделов: партийной жизни, сельского хозяйства 10-17, пропаганды и переводов 6-34, культуры и быта, промышленности— 4-52, мест. информации и писем—11-05. Для междугородных переговоров— 16.

Н—00552. Типография Управления по делам полиграфической промышленности, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР.